

İMAR PLANLARINA KARŞI AÇILACAK İPTAL DAVALARINDA İDARİ DAVA AÇMA SÜRESİ

Şevki Davut*
Şenol Coşkun**

I- GİRİŞ

Süre terimi, soyut bir kavram olan zamanın somut bir kesimini ifade eder. Bu anlamda süreler, belirli olarak sınırlandırılmış veya önceden saptanabilir zaman kesimleridir. Hukukun değişik dalları, bu zaman kesimlerini, düzenledikleri hukuksal ilişkilerde, çeşitli hukuksal sonuçların doğmasını sağlayacak biçimde kullanırlar.¹ Bu bakımdan hukukta süreler hakların ve yetkilerin kazanılması, kullanılması ve yitirilmesi yönünden önem taşırlar.² Bu açıdan bakıldığında dava açma süreleri, ilgilinin hak arama hürriyeti kapsamında dava açabilme hakkını kullanabilmesi bakımından getirilmiş zaman sınırlamasını ifade etmektedir ki; ilgili, söz konusu zaman dilimi içerisinde dava açma hakkını kullanmadığı takdirde bu hakkını yitirmiş olmaktadır. Nitekim idari yargılama açısından olaya bakıldığında, idari işlemlere karşı idari yargı yerine başvurmak isteyenlerin, davalarını idari yargı yeri önüne götürebilmesi, kamu hizmetinin aksamaması ve idarenin işlemlerinin uzun bir süre dava açılma tehdidi altında kalmaması için zaman yönünden sınırlandırılmıştır.

İdari yargıda dava açma süresi³ kamu düzenine ilişkindir. Davanın süresinde açılmamış olduğu iddiası davanın her aşamasında taraflarca ileri sürülebileceği gibi; davanın tarafları süre itirazında bulunmasa dahi, davanın süresinde açılıp açılmadığına yönelik inceleme, gerek dava açılırken ilk inceleme safhasında ve gerekse ilk incelemeden sonraki tüm yargılama safhalarında

---

* İstanbul İdare Mahkemesi Hakimi

** İstanbul İdare Mahkemesi Hakimi

¹ **Mithat Sancar**, “İdari Yargılama Usul Kanunu’nun 10 ve 11. Maddeleri Bağlamında İptal Davalarında Süre”, Amme İdaresi Dergisi, C.23, S.1, Mart 1990, s. 70.

² **Mualla Öncel/Ahmet Kumrulu/ Nami Çağan**, *Vergi Hukuku*, Turhan Kitabevi, Ankara 1999, s.109.

³ İdari yargıda dava açma süreleri konusunda geniş bilgi için bkz. **Gürsel Kaplan**, *İdari Yargıda Dava Açma Süreleri*, Turhan Kitabevi, Ankara 2009; **A. Şeref Gözübüyük/Turgut Tan**, *İdare Hukuku 2 İdari Yargılama Hukuku*, Turhan Kitabevi, Ankara 2008, s. 943 vd.; **Turgut Candan**, *İdari Yargılama Usulü Kanunu*, Adalet Yay. Ankara 2009, s. 319 vd.; **Yahya Zabunoğlu**, “İdari Yargıda Dava Açma Süresi”, 1. Ulusal İdare Hukuku Kongresi, Ankara 1-4 Mayıs 1990, s. 187-207; **Yıldırım Uluer**, “Yönetmelik Yargıda Dava Açma Süresi”, 1. Ulusal İdare Hukuku Kongresi, Ankara 1-4 Mayıs 1990, s. 209-262.

mahkemece re'sen yapılır. Dava açma süresi geçmiş ise, dava süre aşımı nedeniyle reddedilir (İYUK md. 14-3-e, 15/1-b).

İdari işlem nedeniyle menfaati ihlal edilenler, özel kanunda söz konusu uyuşmazlık için ayrı bir dava açma süresi öngörülmemişse genel dava açma süresi içerisinde dava açabilirler. Genel dava açma süresi Danıştay ve idare mahkemelerinde 60 gün, vergi mahkemelerinde ise 30 gündür (İYUK md. 7/1). İmar Kanununda imar planına karşı açılacak davalar yönünden özel bir dava açma süresi öngörülmediği için, dava açma süresi genel hükümlere göre belirlenir ve 60 gündür.

İdari Yargılama Usulünde dava açma süresi kural olarak idari uyuşmazlığa ilişkin yazılı bildirim⁴ yapıldığı günü izleyen günden itibaren başlar (İYUK md. 7/2). Dolayısıyla, dava açma sürelerinin hesabında, yazılı bildirim yapıldığı gün dikkate alınmaz. Herhangi bir idari uyuşmazlıkla ilgili olarak, idari dava açma süresinin işleyebilmesi için, uyuşmazlığa konu idari işlemin ilgili sine usulüne uygun olarak tebliğ edilmesi gerekmektedir. Dava açma süresine esas alınacak usulüne uygun yazılı bildirim ise, 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre ve PTT idaresi aracılığı ile yapılması gereklidir (İYUK md. 60).⁵ İdari yargıda dava açma süresinin yazılı bildirim ile başlamasının sonucu olarak, 2577 sayılı Kanunun 3.maddesinde dava dilekçesinde davaya konu olan idari işlemin yazılı bildirim tarihinin gösterilmesi zorunluluğu getirilmiştir. Dava dilekçesinde yazılı bildirim tarihinin gösterilmemesi, dilekçenin reddi sebeplerinden biridir (İYUK md. 14/3-g ve 15/3-d).⁶

İlanı gereken düzenleyici ve genel işlemlerde ise dava açma süresi, ilan tarihini izleyen günden itibaren başlar (İYUK md. 7/4).⁷ Bu itibarla, düzenleyici işlemin yayımlanmasından, başka bir ifadeyle ilan son gününden itibaren genel dava açma süresi olan altmış gün geçtikten sonra açılacak olan davalar süre aşımı nedeniyle reddedilecektir. Fakat anılan yasa maddesinde, düzenleyici işlemlerle ilgili olarak istisnai bir düzenleme mevcuttur. Şöyle ki, ilanını izleyen altmış gün içerisinde dava konusu edilmemiş bir düzenleyici işlemin uygulanmasına ilişkin olarak bir işlem tesis edilmesi halinde; ilgili, gerek uygulama işlemi ve gerekse uygulama işleminin dayanağı niteliğindeki düzenleyici işleme (düzenleyici işleme karşı ilanını izleyen altmış gün içerisinde dava konusu edilmemiş olsa bile) karşı ayrı ayrı ya da her ikisine birlikte dava açabile-

⁴ Bilgi için bkz. **Cihan Kanlıgöz**, “İdari İşlemlerde Yazılı Bildirim”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:40, S.1-4, 1988, s. 173-192.

⁵ Tebligat ve tebliğ usulleri hakkında geniş bilgi için bkz. **Timuçin Muşul** *Tebligat Hukuku*, On İki Levha Yay., İstanbul 2010; **Prof. Dr. Ejder Yılmaz – Av. Tacar Çağlar**, *Tebligat Hukuku*, Yetkin Yay., Ankara 2007; **Ahmet Cemal Ruhi**, *Tebligat Hukuku*, Seçkin Yay., Ankara 2008.

⁶ İdari yargıda dilekçe ret sebepleri hakkında geniş bilgi için bkz. **Şenol Coşkun/Şevki Davut**, “Yargı Kararları Işığında İdari Yargıda Dilekçe Ret Sebepleri”, İstanbul Barosu Dergisi, C.84, 2010/4, s. 2173-2217.

(<http://www.istanbulbarosu.org.tr/Yayinlar/BaroDergileri/ibd20104.pdf>).

⁷ “...Düzenleyici işlemlerin zaten ilan edilmesi gerektiğinden madde metninde yer alan “ilanı gereken” ibaresi gereksizdir.” **Oğuz Sancakdar**, *Belediyenin İmar Planını Yapması-Değiştirmesi ve İptal Davası*, Yetkin Yay., Ankara 1996, s. 186; **Mustafa Yılmaz**, *İmar Yaptırımları ve Yargısal Korunma*, Seçkin Yay., Ankara 2002, s. 184.

cektir. Başka bir deyişle, düzenleyici işlemin ilanını izleyen günden itibaren altmış gün içerisinde dava açmayan veya dava açma süresini kaçıran ilgililere, söz konusu düzenleyici işleme bağlı olarak bir uygulama işleminin tesis edilmiş olması halinde, düzenleyici işleme karşı idari dava açma süresi canlanmış olacaktır.

Tüm bu hususlarla birlikte belirtmek gerekir ki idari yargılama usulünde, idari davaya konu olabilecek nitelikteki idari uyumsuzluklarla ilgili olarak ilgililere, söz konusu idari uyumsuzluk hakkında idari dava açma hakkı tanındığı gibi; anılan idari uyumsuzluktan ötürü dava açmadan evvel idari makamlara başvuru hakkı da tanınmıştır. Buna göre; ilgililer tarafından idari dava açılmadan önce, idari işlemin kaldırılması, geri alınması, değiştirilmesi veya yeni bir işlem yapılması üst makamdan, üst makam yoksa işlemi yapmış olan makamdan, *idari dava açma süresi içinde* istenebilecek ve bu başvuru, işleme başlamış olan idari dava açma süresini durduracaktır. Başvurudan itibaren altmış gün içinde bir cevap verilmezse istek reddedilmiş sayılacaktır (İYUK md.11). Söz konusu madde hükmü, idari başvuru neticesine bağlı olarak açılan iptal davalarında, idari dava açma süresinin hesaplanmasında büyük bir öneme sahiptir. Zira, yapılan idari başvuru ile birlikte, idari işlemin yazılı bildirim üzerine işlemeye başlayan dava açma süresi durmakta, idarenin başvuru üzerine vereceği olumsuz yanıt ya da başvuru üzerine altmış gün içerisinde yanıt vermemesi sonucu oluşan zımni ret ile birlikte dava açma süresi kaldığı yerden işlemeye başlamaktadır.

İdari işlem niteliğindeki imar planları ile ilgili hükümler ihtiva eden özel kanun niteliğindeki 3194 sayılı İmar Kanununun 8. Maddesinin (b) bendinde ise “İmar Planlarının; Nazım İmar Planı ve Uygulama İmar Planından meydana geldikleri, mevcut ise bölge planı ve çevre düzeni plan kararlarına uygunluğu sağlanarak, belediye sınırları içinde kalan yerlerin nazım ve uygulama imar planlarının ilgili belediyelerce yapılacağı veya yaptırılacağı ve bu planların belediye meclisince onaylanarak yürürlüğe gireceği, planların onay tarihinden itibaren belediye başkanlığınca tespit edilen ilan yerlerinde bir ay süre ile ilan edileceği, *bir aylık ilan süresi içinde planlara itiraz edilebileceği* ve belediye başkanlığınca belediye meclisine gönderilen itirazlar ve planların belediye meclisince on beş gün içinde incelenerek kesin karara bağlanacağı” kuralına yer vermek suretiyle, idari dava açmadan evvel idari başvuruda bulunabilme hakkını düzenleyen 2577 Sayılı Kanun’un 11. maddesine paralel olarak ilgililere, imar planlarına karşı idari dava açmadan evvel idari bir başvuruda bulunma hakkı tanınmıştır. Ancak, idari başvuruda bulunmaya yönelik olarak her iki kanun hükmünde yer alan ifadeler paralel olmakla birlikte, başvuru süreleri açısından bir farklılık mevcuttur ki, 2577 sayılı Kanun idari dava açmadan önce yapılacak idari başvurularda, başvuruda bulunma süresini idari dava açma süresi, altmış gün olarak belirlemiş olmasına rağmen, 3194 Sayılı Kanun, imar planları açısından bu süreyi 1 ay olarak belirlemiştir. Peki, idari işlem niteliğindeki imar planlarına karşı idari bir dava açmadan evvel idari makamlara yapılacak başvurular ile ilgili olarak, başvuru süresinin hesabında hangi kanun hükmü dikkate alınacaktır?

Bu noktada genel kanun – özel kanun ilişkisi bağlamında bir değerlendirme yapılarak, imar planları açısından 3194 Sayılı Kanun özel kanun niteliğini haiz olduğundan, imar planlarına karşı idari dava açmadan evvel yapılacak

olan 2577 Sayılı Kanun kapsamındaki idari başvurularda, 3194 sayılı Yasanın 8/b maddesindeki bir aylık *özel itiraz süresi* baz alınacaktır.

İmar Kanunu ile düzenlenmiş olan imar planları,⁸ belde halkının sosyal ve kültürel gereksinimlerini karşılamayı, sağlık ve güvenli bir çevre oluşturmayı, yaşam kalitesini artırmayı hedefleyen ve bu amaçla beldenin ekonomik, demografik, sosyal, kültürel, tarihsel, fiziksel özelliklerine ilişkin araştırmalara ve verilere dayalı olarak hazırlanan, kentsel yerleşme ve gelişme eğilimlerini alternatif çözümler oluşturmak suretiyle belirleyen, arazi kullanımı, koruma, kısıtlama kararları ve örgütlenme ve uygulama ilkelerini içeren pafta, rapor ve notlardan oluşan bir belgelerdir (İmar K. md.5).

İmar planını hazırlamak, onaylamak yetkisi ve görevi belediyelere aittir. İmar planları bizzat ilgili belediyesi tarafından yapılabilmesi gibi, başka kurum ya da kişilere de yasal prosedüre uygun şekilde yaptırılabilir.⁹ Ancak yargı kararıyla idare imar planı yapımına zorlanamaz.¹⁰

İmar planlarına karşı açılacak iptal davalarında idari yargı organları, planların ne şekilde ve hangi amaçla yapılabilmesine ilişkin olmak kaydıyla, planların yukarıda aktarılan hususlara uygun olarak yapılıp yapılmadıkları noktasında planın pafta ve raporları ile birlikte plan notlarını¹¹ da incelemek suretiyle dava dilekçesindeki taleple bağlı olarak¹² yargısal denetimi gerçekleştirirler.

---

⁸ İmar planlarının çeşitleri, tanımları ve özellikleri konusunda geniş bilgi için bkz. **Oğuz Sancakdar**, *“Belediyenin İmar Planını...”*, s. 16-42; **Ferruh Yıldız**, *İmar Bilgisi*, Nobel Yay., Ankara 2009, s. 104-125; **Cafer Ergen**, *İmar Planları*, Seçkin Yay., Ankara 2006, s. 17-29.

⁹ *“...Dosyanın incelenmesinden, davacıya ait Muğla, Bitez Beldesi, ... Mevkünde bulunan ... ve ... parsel sayılı taşınmazlara ilişkin plan değişikliği isteminde bulunulduğu, dava konusu işlemle, plan değişikliği teklifinde plan müellifinin görüşünün bulunmadığı gerekçesiyle istemin reddedildiği anlaşılmaktadır.*

imar planını hazırlamak ve onaylamak yetkisi ve görevi belediyelere ait olduğundan, plan yapımına ilişkin bütün aşamaların ilgili belediyelerce yerine getirilmesi, bu bağlamda plan değişikliği için gerekli olan müellif görüşünün de belediyesince temin edilmesi gerekmekte olup, idarenin yerine getirmekle yükümlü olduğu hususların değişiklik isteminde bulunanlardan istenilmesinde hukuka ve kamu yararına uyarlık bulunmamaktadır...” D. 6. D., 6.2.2009, E.2007/2496, K.2009/949 sayılı kararı D.D., S.121, 2009, s. 252-254.

¹⁰ *“...yargı kararının uygulanmamasının nedeni 1/5000 ölçekli nazım imar planının bulunmaması olduğundan ve yargı kararı ile büyükşehir belediyesi 1/5000 ölçekli planı yapmaya zorlanamayacağından davalı ilçe belediyesinin hizmet kusurunun bulunmaması karşısında anılan belediyenin manevi tazminat ödemesine hükmedilmesinde hukuka uyarlık bulunmadığı...”* hakkında bkz. D. 6. D., 19.11.2008, E.2006/4304, K.2008/7987 sayılı kararı D.D., S.121, 2009, s.255-256.

¹¹ *“...Düzenleyici işlem niteliğindeki imar planları, plan hükümlerini açıklayıcı nitelikteki plan notları ile bir bütün olduğu gibi bu plan notları planın ayrılmaz bir parçası konumunda bulunması nedeniyle imar planı notu ile getirilen hükümlerin de imar planı gibi kesin ve yürütülmesi zorunlu bir düzenleyici işlem olarak idari davaya konu edilebileceği açıktır...”* D. 6. D., 19.01.2000, E.1998/7422, K.2000/226 (yayınlanmamıştır).

¹² *“... Planın parsel yönünden iptalinin istenildiği halde, İdare Mahkemesince, davacı tarafından daha önce açıldığı belirtilen iptal davalarının olduğu öne sürüldüğü halde bu*

Düzenleyici işlem niteliğindeki imar planlarına karşı açılacak iptal davasında, planın üst ölçekli planlara uygun olup olmadığı¹³ noktasında yapılacak bir inceleme ile ya da duruma göre mahallinde yapılacak bir keşif ve bilirkişi incelemesi ile planın imar mevzuatına uygun olup olmadığı idari yargı organlarınınca yargısal denetime tabi tutulacaktır. Ancak bu hususlar; imar planına karşı açılan iptal davasının şekli yönden örneğin ehliyet, kesin ve yürütülmesi gerekli işlem veya süre gibi konularda bir problem arz etmemesi halinde idari yargı mercilerince incelenebilecektir. Başka bir ifadeyle, yukarıda aktarılan hususlara ilişkin inceleme, imar planına karşı açılan davanın esasına yönelik olarak yapılacak yargısal denetim ile ilişkilidir. Oysa uygulamada, imar planlarına karşı açılan davaların büyük bir kısmının şekli açıdan problemler içerdiğine ve genel olarak imar planlarına karşı açılan davaların şekle ilişkin eksiklikler nedeniyle esas yönünden incelenemediğine şahit olunmaktadır.

Öncelikle belirtmek gerekir ki; iptal davasında, idari yargı organından dava konusu edilen işlemin *iptal* edilmesinin istenilmesi gerekir. İmar planının iptali istemiyle dava açılıyorsa, uyumsuzluğun hangi parsel veya parsellere ilişkin olduğu, davanın malik sıfatıyla mı, semt sakini (komşuluk hukuku) sıfatıyla mı, yoksa başka bir sıfatla mı açıldığının, planın ve/veya plan notlarının davanın menfaatlerini nasıl etkilediğinin, planın onama tarihlerinin,¹⁴ askı tarihlerinin, varsa plana itiraz tarihinin açıkça ortaya konulmasının, bunları kanıtlayan belgelerin dilekçeye eklenmesinin, sağlıklı bir yargılama açısından her parsel için ayrı dilekçelerle¹⁵ (özellikle de imar planında ayrıldığı fonksiyonlar da farklı ise) dava açılmasının önemi yadsınamaz.

İptal davası, idari işlem nedeniyle menfaati ihlal edilenler tarafından açılır. İptal davalarında öznel ehliyet (sübjektif ehliyet) olarak kabul edilen menfaat ihlali¹⁶ imar planlarına karşı açılan davalarda oldukça önemlidir. Menfaat

---

davaların niteliği ve sonucu araştırılmadan ve uyumsuzluk konusu parselere yönelik dava dilekçesindeki somut iddialar yargısal incelemeye konu edilmeden, ... alanın tümüne yönelik genel değerlendirmelere dayalı olarak, davacının dava dilekçesindeki istemini aşar şekilde planın tümü hakkında iptal hükmü kurulduğu..." D. 6. D., 02.02.2009, E.2007/1730, K.2009/813 sayılı kararı (yayımlanmamıştır.)

¹³ "...Alt ölçekli planların üst ölçekli planlara aykırı olamayacağı..." D. 6. D., 22.12.2006, E.2006/1535, K.2006/6529 (<http://www.danistay.gov.tr>).

¹⁴ "...İzmir ...pafta, ...ada, ...parsel sayılı davacının paydaşı olduğu taşınmaz kapsayan Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca onaylı 1/5000 ölçekli nazım imar planının iptali istemiyle açılan davada ; ...Herhangi bir onaylama tarihi belirtilmeksizin Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca onaylı 1/5000 ölçekli nazım imar planının iptali talep edildiğinden, davanın konusu nazım imar planının hangi plan olduğu açıkça anlaşılamamıştır. ... Açıklanan nedenlerle 2577 sayılı Yasanın 3. maddesi hükmüne uygun olmayan dava dilekçesinin reddine..." karar verilmiştir. D. 6. D. 25.10.2004, E.2003/7236, K.2004/5132 (**Coşkun/Davut**, age., s.2189).

¹⁵ İdari yargıda tek dilekçe ile dava açılması hali hakkında geniş bilgi için bkz. **Oğuz Sancakdar**, "İdari Yargıda Tek Dilekçe ile Dava Açma (Karşılaştırmalı Hukuki Analiz)", Dokuz Eylül Ü. H.F.D., C.9, S.2, 2007, s. 223-269.

¹⁶ Menfaat ihlali konusunda geniş bilgi için bkz. **Şenol Coşkun**, "İptal Davalarında Menfaat İhlali Koşulu (Danıştay ve AYİM Kararları Işığında)", Terazi Hukuk Dergisi, S. 46, Haziran 2010, s. 139-158; **Tufan Erhürman**, "İdari Yargıda Özel Yetenek (Menfaat) Koşulu", 2000 yılında İdari Yargı Sempozyumu, Danıştay Yayını, Ankara 2000, s. 37-51.

ihlali, herkesin dava açma hakkının olması (actio popularis) anlamına gelmemektedir. İptali istenilen plan ile davacı arasında ciddi ve makul bir ilgi bulunmalıdır. Danıştay, tarihi ve kültürel mirası ilgilendiren konuların yanı sıra çevre ve imar gibi konularda dava açma ehliyetini ve menfaat ihlalini *geniş*¹⁷ yorumlamaktadır.¹⁸ Her somut olayda ve davada, iptali istenilen imar planı ile davacı arasında menfaat ilgisinin bulunup bulunmadığı idari yargı mercilerince değerlendirilip takdir edilecektir.

Yukarıda aktardığımız gibi imar planları ile ilgili olarak ilgililere, imar planına karşı iptal davası açmadan evvel, idari başvuruda bulunma hakkı tanınmış olup; 3194 Sayılı Kanun'un 8. maddesi uyarınca idari başvuru süresi 1 aydır. Açıkça ifade etmek gerekirse uygulamada, imar planları ile ilgili olarak açılmış olan iptal davalarında şekli açıdan en sık karşılaşılan problem, davanın süresinde açılmamış olması halidir.

Biz de bu çalışmamızda imar planlarına karşı açılacak iptal davalarında dava açma süresini detaylı bir biçimde incelemek adına, imar planına askı süresi içerisinde itiraz olması ve olmaması durumuna göre imar planlarına karşı dava açma sürelerinin nasıl hesaplanacağını, 2577 sayılı Yasanın 10. ve 11. maddelerinin imar planlarındaki uygulamasını, ilgilinin plana 1 aylık ilan süresi içerisinde yaptığı itiraza sonradan yanıt verilmesi durumunda, uygulama işlemi üzerine ya da plan değişikliği talep edilmesi halinde dava açma süresinin ihya edilip edilemeyeceği hususlarını Danıştay'ın ve ilk derece yargı yerlerinin örnek kararları ışığında açıklayacağız.

Askı Süresi İçerisinde İmar Planına İtiraz Edilmiş Olması Hali

Belediye meclisince onaylanarak yürürlüğe giren imar planları ya da plan değişiklikleri belediye başkanlığı tarafından uygun görülen yerde 1 ay süre ile ilan edilir. İmar planı veya imar planı değişikliği yapıldıktan sonra bir maddede aleniyeti ve halk katılımını sağlayacak olan ilanın, özellikle de ilan yerinin seçimi konusu önemlidir. Plan ya da plan değişikliği gözden uzakta ve dikkat çekmeyen bir şekilde asılmamalıdır. Basın, internet, radyo-televizyon araçları kullanılmalı ve bu sayede bilinçli bir kamuoyu oluşturulmalıdır. Aksi takdirde dava açma süresinin kaçırılmasına ve hak kayıplarının meydana gelmesine neden olunur.¹⁹

Yasa koyucu tarafından, ilan edilen imar planına karşı ilgililere itiraz etme hakkı tanınmıştır. Bu itiraz zorunlu bir başvuru niteliği taşımamaktadır.

¹⁷ **Oğuz Sancakdar**, *İdare Hukuku Yönüyle Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması ve Yargısal Denetimi*, Seçkin Yay., Ankara 2010, s. 458-459.

¹⁸ Aksi yönde bkz. "...davacının 1924 yılından beri süregeldiği belirtilen kiracılık ilişkisini devam ettirmek amacıyla mülkiyet bağı da bulunmayan taşınmaza yönelik olarak bu davayı açtığı kanaatine ulaşıldığından ve söz konusu taşınmazın kiracısı olan davacının, asıl malik tarafından uygulanmak istenen ve koruma kurulunca da uygun bulunan restorasyon projesinin iptalini isteme konusunda meşru bir menfaati bulunmadığından idare mahkemesince verilen kararda isabet görülmediğine..."D. 6. D., 19.7.2006, E.2005/7113, K.2006/3928 (**Coşkun**, "İptal Davalarında..", s. 145). Danıştay'ın kiracılar bakımından davacı olma ehliyetini dar yorumlayan kararları öğretide eleştirilmektedir. bkz. **Sancakdar**, "İdari Yargıda ...", s. 244.

¹⁹ **Sancakdar**, "Belediyenin İmar Planını...", s. 184.

Kanunda "... itiraz edilebilir..." ibaresi kullanılmıştır (İmar K. md.8/b). Burada 2577 sayılı Yasanın 11.maddesi kapsamında bir başvuru söz konusudur.²⁰ İhtiyari olan bu başvuru yolunu kullanmayan ilgili ilandan sonra da genel dava açma süresi içerisinde davasını açabilir.

Plana yönelik itiraz belediye meclisine ²¹ yapılır. İdare tarafından plana yapılan itirazın olumlu karşılanması halinde, imar planı ilgilisinin itirazı doğrultusunda değiştirebilir. Bu durumda imar planı, itirazla sınırlı ve ilgilinin talebine yönelik olarak değişikliğe uğramış olur.

İlgili, 1 aylık ilan (=askı) süresinde ihtiyari idari başvuru hakkını kullanarak plana itiraz etmiş ise, bu durumda belediye meclisinin ilan tarihini izleyen günden itibaren altmış gün içinde itiraza cevap vermesini bekleyecektir. Eğer idare bu altmış gün içinde cevap vermez ise, altmışıncı günün bitimi ile birlikte zımnî ret işlemi²² oluşmuş olacaktır. Bu takdirde ilgili, zımnî ret işlemi takip eden altmış günlük genel dava açma süresi içerisinde imar planının iptali istemiyle davasını açmalıdır. Bu şekilde açılmış bir dava süresi içerisinde açılmış bir dava olacağı için dilekçede başka bir eksiklik yok ise idari yargı mercilerince dosya tekemmül ettirilerek işin esasına geçilebilecektir. Fakat ilgili, zımnî ret işlemi takip eden altmış günlük süreyi geçirdikten sonra imar planına karşı iptal davasını açarsa, bu takdirde dava süre aşımı nedeniyle reddedilecektir.²³

Örneğin, 16.06.2010-16.07.2010 tarihleri arasında askıya çıkarılarak ilan edilen imar planına ilgilisi tarafından ilan (=askı) süresi içerisinde, örneğin 18.06.2010 tarihinde itiraz edilmişse, planın ilanının son gününü, 16 Temmuz

---

²⁰ "... imar planlarına karşı, 2577 sayılı Yasanın 11. Maddesi kapsamında yapılacak bir başvuru için, 3194 sayılı Yasanın 8/b maddesi ile özel bir itiraz süresi getirildiği, imar planlarına karşı, bir aylık askı süresi içinde 2577 sayılı Yasanın 11. Maddesi kapsamında başvuruda bulunulması ve bu başvuruya idari dava açma süresinin başlangıç tarihi olan son ilan tarihinden itibaren 60 gün içinde cevap verilmeyerek isteğin reddedilmiş sayılması halinde, bu tarihi izleyen 60 günlük dava açma süresi içinde ... idari dava açılabileceği ..." D. 6. D., 21.5.2008, E.2006/4256, K.2008/3257 (yayınlanmamıştır).

²¹ Belediye ve mücavir alan dışında kalan yerlerin imar planları il özel idaresince ya da ilgisince yapılmakta ve il genel meclisince (5302 sk md. 10) uygun görülmesi halinde onaylanarak yürürlüğe girmektedir. İmar Kanununda yerel planları hazırlayacak kurumlar gösterilmiş, ancak bu kurumlar (belediye ve il özel idareleri) içinde, söz konusu planları karara bağlayacak yetkili organ ve makamlar gösterilmemiştir. Kanun koyucu, planların kararlaştırılması yerine onaylanmasına önem vermiş olabilir. Bu organ ya da makamları Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelik ile 5302 sayılı Kanun göstermektedir. Söz konusu yönetmeliğe göre, planlar belediye ve mücavir alan sınırları içinde *belediye*, dışında ise 5302 sayılı Kanun uyarınca *il genel meclisi* tarafından karara bağlanacaktır. **Halil Kalabalık**, *İmar Hukuku (Planlama, Arsa, Yapı, Koruma)*, Seçkin Yay., Ankara 2005, s.158-159.

²² İdari işlemlerin türleri ve zımnî ret işlemi hakkında geniş bilgi için bkz. **Metin Günday**, *İdare Hukuku*, İmaj Yay., Ankara 2004, s. 109-123.

²³ "...davacının ilan süresi içerisinde yapmış olduğu itiraz üzerine son ilan tarihini izleyen günden itibaren 60 gün içinde cevap verilmeyerek istek reddedilmiş sayıldığından, bu tarihi izleyen günden itibaren 60 günlük dava açma süresi geçirdikten sonra açılan davada süre aşımı bulunmaktadır..." D. 6. D., 7.2.2000, E.1999/103, K.2000/586 (yayınlanmamıştır).

2010 tarihini izleyen gün olan 17.7.2010 tarihinden itibaren altmış gün içinde idarenin itiraza cevap vermesi beklenir. Altmış gün içinde cevap verilmez ise 60. günün bitiminde zımnî ret işlemi oluşur. 15 Eylül'den itibaren altmış günlük dava açma süresi içinde ve en geç 14 Kasım günü mesai bitimine kadar yetkili idari yargı merciinde davayı açılmalıdır.

İdare, ilgilinin plana yönelik itirazının reddine ilişkin cevabı plan askıdayken, henüz 1 aylık ilan süresi dolmadan ilgiliye tebliğ eder ise, yani yukarıdaki örneğe göre plana yönelik itirazın reddine ilişkin idari işlem örneğin 13 Temmuz 2010 tarihinde ilgisine tebliğ edilmişse, dava açma süresi ne zaman başlayacaktır? Bu ihtimalde dava açma süresi ilanın son gününü izleyen gün olan 17.07.2010 tarihinden başlayacaktır. Buna göre ilgili ilanın son gününü izleyen 17.07.2010 tarihinden itibaren altmış günlük dava açma süresi içinde ve en geç 14.09.2010 günü mesai bitimine kadar plana yönelik davayı açmalıdır.

İdare tarafından, ilgilinin talebi reddedilir ve bu ret işlemi ilanı izleyen günden itibaren altmış gün içinde (örneğin 10. gün) ilgiliye bildirilirse, bu takdirde dava açma süresi nasıl hesaplanacaktır? Bu durumda ilgili, idarenin ret cevabının kendisine tebliğ edildiği tarihi izleyen günden itibaren altmış gün içinde davasını açmalıdır.

Yukarıdaki örnekte olduğu gibi 16.6.2010-16.7.2010 tarihleri arasında ilan edilen imar planına ilan (=askı) süresi içerisinde yaptığı itirazın reddine ilişkin cevap örneğin 26.7.2010 günü ilgiliye tebliğ edilmiş ise, ilgilinin 27.7.2010 tarihinden itibaren altmış günlük dava açma süresi içinde iptal davasını açması gerekmektedir.

Sonradan Verilen Yanıt Dava Açma Süresini İhya Eder mi?

Uygulamada imar planı ile menfaati etkilenen ilgili veya vekil aracılığıyla açılan davalarda yapılan hatalardan biri de, belediye başkanlığınca belirlenen yerde asılmak suretiyle ilan edilen imar planına 1 aylık ilan süresi içerisinde yapılan itiraza, ilgili idare tarafından verilecek cevabın uzun bir müddet beklenmesidir. İmar planları ile ilgili itiraz prosedürü yavaş işlemekte olduğu için ilgililerin plana karşı yapmış oldukları idari başvurulara, idarelerce kimi zaman 1 yıl gibi çok uzun süreler geçtikten sonra ancak yanıt verilebilmektedir. Bu nedenle imar planlarına karşı açılan iptal davalarında dava açma süresinin kaçırılması ve buna bağlı olarak hak kayıplarının oluşmasında, uygulamada en sık karşılaşılan durum plana yapılan itiraz üzerine, idare tarafından verilecek yanıtın uzunca bir süre beklenmesi hali olmaktadır.

İlgililerin yanılığa düştükleri husus, askı süresi içerisinde plana itiraz edilmesi üzerine idarenin vereceği cevabın, ilgiliye ne zaman tebliğ edildiğine bakılmaksızın, mutlak surette dava açma süresini canlandıracağı noktasındaki düşünceleridir. Oysa ki, ilgililerin ilan süresi içerisinde plana yönelik olarak yapmış oldukları idari başvuru, ilgili makamın onayı ile yürürlüğe girmiş ve hukuk alanında sonuçlar doğurmaya başlamış olan bir idari işlemin (=imar planı), duruma göre kaldırılması, geri alınması, değiştirilmesi veya yeni bir işlem yapılmasına ilişkin 2577 Sayılı Kanun'un 11. maddesi anlamında ve ihtiyari idari nitelikteki bir başvurudur. Dolayısıyla, ilan süresi içerisinde imar planına itiraz edilmişse, bu takdirde idarenin yanıtını bekleme süresi ilan süresinin son gününü izleyen günden itibaren altmış gün geçmemelidir.

İlgilisi tarafından imar planına ilişkin olarak, ilan süresi içerisinde yapılmış olan itiraz başvurusuna idarece, planın askıdaki son gününü izleyen altmış gün içerisinde bir yanıt verilmek suretiyle isteğin reddedilmesi halinde, ilgisi tarafından bu yanıtın itibaren altmış gün içerisinde iptal davasının açılması gerekir.²⁴

Örneğin, 16.6.2010-16.7.2010 tarihleri arasında askıya çıkarılarak ilan edilen imar planına ilgisi tarafından ilan süresi içerisinde, örneğin 18.06.2010 tarihinde itiraz edilmişse; bu durumda ilgili, ilan son gününü izleyen gün olan 17.07.2010 tarihinden itibaren altmış gün süreyle idarenin yanıtı bekleyecektir. İtiraz üzerine planın ilanının son gününden itibaren altmış gün içerisinde, mesela 10.09.2010 tarihinde idarece bir yanıt verilmişse, ilgilinin bu tarihten itibaren altmış gün içerisinde ve en geç 09.11.2010 günü mesai bitimine kadar imar planına karşı iptal davasını açması gerekmektedir.

İlgilisi tarafından imar planına ilişkin olarak, askı süresi içerisinde yapılmış olan itiraz başvurusuna idarece, planın askıdaki son gününü izleyen altmış gün içerisinde bir yanıt verilmemişse bu durumda zımnî ret işlemi oluşacağı için, bu süreyi takip eden altmış gün içerisinde ilgililerin davasını açması gerekmektedir.

Örneğin, 16.6.2010-16.7.2010 tarihleri arasında askıya çıkarılarak ilan edilen imar planına ilgisi tarafından askı süresi içerisinde, 18.06.2010 tarihinde itiraz edilmişse; bu durumda ilgili, son ilan gününü izleyen gün olan 17.07.2010 tarihinden itibaren altmış gün süreyle idarenin yanıtını bekleyecektir. Eğer planın ilanının son gününden itibaren altmış gün içerisinde idarece bir yanıt verilmemişse, bu durumda 14.09.2010 tarihinde zımnî ret işlemi oluşacağından; ilgilinin bu tarihten itibaren 60 gün içerisinde ve en geç 13.11.2010 günü mesai bitimine kadar imar planına karşı iptal davasını açması gerekmektedir.

Zira, idari yargı organları yerleşik içtihatları ile imar planlarına süresi içerisinde yapılan itiraz üzerine, ilgili idarenin altmış gün içinde cevap vermesi halinde ilgililerin istemlerinin reddedilmiş sayılacağı ve bu andan itibaren altmış günlük dava açma süresinin işlemeye başlayacağını, bu şekilde işlemiş ve sona ermiş dava açma süresinin, bu süreler geçtikten çok sonraki bir tarihte başvuruya ilişkin olarak idarece verilecek cevapla ihya edilemeyeceği hususunu kabul etmişlerdir.²⁵ Buna göre altmış günlük dava açma süresi geçtikten sonra

---

²⁴ D. 6. D., 15.10.1998, E.1997/5279, K.1998/4592 (<http://www.danistay.gov.tr>).

²⁵ "Dosyanın incelenmesinden, 1/50.000 ölçekli ... planın... 5.8.2001 tarihinde ilan için anılan belediye başkanlığında askıya çıkarıldığı, davacı belediye başkanlığının ilan süresi içerisinde 4.9.2001 gününde plana itiraz ettiği, 13.12.2001 günü, ... sayılı Bakanlık işlemiyle itirazın reddedilmesi üzerine davanın 26.2.2002 gününde açıldığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, davacı idarenin ilan süresi içerisinde yapmış olduğu itiraz üzerine son ilan tarihi olan 4.9.2001 gününü izleyen günden itibaren 60 gün içinde cevap verilmeyerek istem reddedilmiş sayılacağından, bu tarihi izleyen günden itibaren 60 günlük dava açma süresi içerisinde imar planı ile yapılan itirazın cevap verilmemek suretiyle reddi yolundaki işleme karşı dava açılması gerekirken, belirtilen süreler geçtikten sonra dava açma süresini yeniden başlatmayan itirazın reddi yolundaki 13.12.2001 günlük bakanlık işleminin tebliği üzerine 26.2.2002 gününde açılan davada süre aşımı bulunduğu

idare tarafından verilen cevap üzerine açılan dava idari yargı organları tarafından süre aşımı nedeniyle reddedilmektedir.²⁶

Askı Süresi Geçtikten Sonra İmar Planına İtiraz Edilebilir mi?

İmar planları açısından özel kanun niteliğindeki İmar Kanunu'nda tanıyan 1 aylık ilan süresi içerisinde plana itiraz etme hakkı ilgili tarafından kullanılmadıysa, askı süresi geçtikten sonra İYUK md. 11 uyarınca imar planına veya plan değişikliğine itiraz etmek pekala mümkündür. İlgili, planın değiştirilmesini, düzeltilmesini veya kaldırılmasını üst makamdan, üst makam yoksa, işlemi yapmış olan makamdan idari dava açma süresi içinde isteyebilir. Dolayısıyla bu seçeneğin kullanılabilmesi için, dava açma süresinin işlemeye başlamış olması gerekmektedir. Kanun metninde ifade edilen üst makamdan kasıt, hiyerarşik anlamda üst makamdır. Başka bir ifadeyle, işlemi tesis eden makamın en yakın üstü olan hiyerarşik makama başvuruda bulunulması gerekmektedir. Bu nedenle, vesayet makamına yapılan başvuruların, dava açma süresine etkisi bulunmamaktadır.²⁷ Aynı şekilde başka bir belediye ya da idareye yapılan başvurular da işlemeye başlamış olan dava açma süresini durdurmazlar.²⁸

İmar planlarına karşı yapılacak itiraz başvuruları açısından olaya bakıldığında, kamu tüzel kişiliğine haiz olan ve hiyerarşik anlamda üstü bulunmayan belediyeler tarafından imar planlarına yapılacak itirazın, imar planını karara bağlayan belediyeye yapılması gerekmektedir. Şu hususu da belirtmek gerekir ki, İYUK md. 11'de yer alan başvuru yolu bir defaya mahsus olarak işletilebilir, aynı nitelikteki birden fazla yapılan başvurular ilgililere yeni bir dava açma süresi hakkı sağlamaz.

İlgili tarafından, imar planı askıdan indikten sonra ilanın son gününü takip eden günden itibaren altmış günlük dava açma süresi içerisinde 2577 sayılı Yasanın 11. maddesi kapsamında başvuruda bulunulması halinde işlemeye başlamış olan dava açma süresi durur.²⁹ Altmış gün içinde cevap verilme-

---

dan incelenme olanağı bulunmamaktadır..." D. 6. D., 10.7.2002, E.2002/860, K.2002/3756 (yayınlanmamıştır).

²⁶ "...Dosyadaki bilgi ve belgelerin değerlendirilmesinden; dava konusu edilen 1/5000 ölçekli nazım imar planının 14.3.2005-14.4.2005 tarihleri arasında askıya çıkarıldığı, davacının askı süresi içerisinde 12.4.2005 tarihinde plana itiraz ettiği, buna göre son ilan tarihinden itibaren 60 gün içinde idarece bir yanıt verilmediği ve 13.6.2005 tarihinden isteğin zımnen reddedildiği, bu tarihten itibaren 60 gün içinde dava açılması gerekirken, idarece 7.11.2005 günlü işlemle isteğin reddedilmesi nedeniyle 14.12.2005 tarihinde açılan davada süre aşımı bulunduğu..." İstanbul 2. İdare M. 17.5.2006 gün, E.2005/3446, K.2006/1052 sayılı kararı, D.6. D., 09.10.2008, E.2006/7650, K.2008/6369 sayılı kararı ile onanmıştır. (yayınlanmamıştır)

²⁷ **Kalabalık**, age., s. 272.

²⁸ "... İlçe belediyesince kabul edilen ıslah imar planına karşı büyükşehir belediye nezdinde itiraz edilmesinin dava açma süresini kesmeyeceği..." D. 6. D., 3.6.1991, E.89/2968, K.91/1339 sayılı kararı (**Sancakdar**, "Belediyenin İmar Planını...", s. 188).

²⁹ "...Dosyanın incelenmesinden, dava konusu planın 5.5.2003-5.6.2003 günleri arasında ilan edildiği, dava idarenin bu plana dava açma süresi içinde 2577 sayılı Yasanın 11. maddesi kapsamında 26.6.2003 gününde itiraz etmesi nedeniyle son askı tarihini izle-

mesi halinde istek zimnen reddedilmiş sayılır. *İhtiyari nitelikteki bu idari başvurunun* açık veya zımni olarak reddinden itibaren dava açma süresi kanuni ifadeye göre “yeniden” ancak daha doğru ifade ile “kaldığı yerden” işlemeye başlar (İYUK md. 11/3).³⁰

Altmış günlük bekleme süresinin son gününe kadar cevap verilmesi durumunda ise, cevabın tebliğini izleyen günden itibaren kalan dava açma süresi işlemeye başlar. Bu süre geçtikten sonra cevap verilmesi halinde, verilen bu cevabın işlemeye başlamış olan dava açma süresine başlangıç yönünden bir etkisi bulunmamaktadır.³¹ Toplam olarak altmış günlük dava açma süresi içinde imar planının iptali istemiyle dava açılabilir.^{32 33}

---

yen günden itibaren başlayan dava açma süresinin durduğu...” D. 6. D., 3.10.2007, E.2005/3295, K.2007/5355 (yayınlanmamıştır).

³⁰ Her ne kadar geçmiş olan sürenin hesaba katılacağı anılan maddede belirtilmekle birlikte söz konusu ifade zaafının giderilmesinde fayda vardır. **Sancakdar**, “İdare Hukuku Yönüyle Taşınmaz Kültür...”, s. 473.

³¹ D. 5. D., 6.2.1992, E.1991/3142, K.1992/226, D. D., S. 86, s. 302 vd. (**Kalabalık**, age., s. 271-272).

³² “Danıştay 6. Dairesi, kararda 3194 sayılı Yasanın 8/b ile 2577 sayılı Yasanın 11. maddesine yer verdikten sonra “...imar planlarına karşı, 2577 sayılı Yasanın 11. maddesi kapsamında başvuru için, özel bir Kanun olan 3194 sayılı Yasanın 8/b maddesi ile özel bir itiraz süresi getirildiği anlaşılmaktadır. Bu durum karşısında, imar planlarına karşı, bir aylık askı süresi içinde 2577 sayılı Yasanın 11. maddesi kapsamında başvuruda bulunulması ve bu başvuruya idari dava açma süresinin başlangıç tarihi olan son ilan tarihini izleyen günden itibaren 60 gün içinde cevap verilmeyerek isteğin reddedilmiş sayılması halinde, bu tarihi takip eden 60 günlük dava açma süresi içinde veya son ilan tarihini izleyen günden itibaren 60 gün içinde cevap vermek suretiyle isteğin reddedilmesi halinde bu cevap tarihini izleyen günden itibaren 60 günlük dava açma süresi içinde idari dava açılabilir gibi; planlara karşı askı süresinin son gününü izleyen günden itibaren 60 günlük yasal idari dava açma süresi içinde 2577 sayılı Yasanın 11. maddesi kapsamında başvuruda bulunulması halinde ise, işlemeye başlayan idari dava açma süresinin duracağı ve 60 gün içinde cevap verilmemesi halinde istek reddedilmiş sayılacağından, 60 günlük yasal idari dava açma süresinin kaldığı yerden işlemeye başlayacağı, bu sürenin son gününe kadar cevap verilmesi halinde ise bu tarihi izleyen günden itibaren yine kalan sürenin işlemeye başlayacağı ve toplam olarak 60 günlük bu süre içinde idari dava açılacağına sonucuna vardığına ..” hükmümetmiştir. D. 6. D., 10.12.2001, E.2000/5692, K.2001/6248 (<http://www.danistay.gov.tr>).

³³ “...Dosyanın incelenmesinden, ... parseli de kapsayan 4.10.2007 onanlı 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planının 17.10.2007-17.11.2007 tarihleri arasında askıya çıkarılmak suretiyle ilan edildiği, davacı tarafından askı süresi geçtikten sonra 19.11.2007 tarihinde itiraz edildiği, davalı idarece itirazın reddine ilişkin işlemin 30.1.2008 tarihinde tebliğ edildiği, 29.2.2008 tarihinde bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, yukarıda belirtilen mevzuat uyarınca askı süresi geçtikten sora 2577 sayılı Yasanın 11. Maddesi uyarınca askı süresinin son gününü takip eden 17.11.2007 gününde işlemeye başlayan dava açma süresi içinde 19.11.2007 tarihinde itiraz edildiğinden, bu tarihe kadar işlemiş olan dava açma süresinin duracağı, 60 gün içinde cevap verilmemesi halinde takip eden günden itibaren kalan dava açma süresi içerisinde dava açılabilirliğinden, 29.02.2008 tarihinde açılan davada süre aşımı bulunmadığı...” gerekçesiyle İdare Mahkemesinin davanın süre aşımı yönünden reddine ilişkin karar bozulmuştur. D. 6. D., 6.3.2009, E.2009/1612, K.2009/6680 (yayınlanmamıştır).

Örneğin, 16.6.2010-16.7.2010 tarihleri arasında askıya çıkarılarak ilan edilen imar planına ilgilisi tarafından askı süresi bittikten sonraki idari dava açma süresi içinde olmak kaydıyla ve 23.07.2010 tarihinde itiraz edilmiş ise, bu durumda İYUK 11. maddeye göre, askının son günü olan 16.07.2010 tarihini izleyen günden itibaren işlemeye başlayan dava açma süresi itiraz başvurusunun yapıldığı 23.07.2010 tarihinde durmuş olur. Fakat, dava açma süresinin işlemeye başladığı 17.07.2010 tarihinden (bu gün dahil olmak üzere), itiraz başvurusunun yapıldığı 23.07.2010 tarihine (bu gün dahil olmak üzere) kadar geçmiş olan 7 günlük süre, daha sonra idarenin vereceği ret yanıtı³⁴ üzerine işlemeye başlayacak olan dava açma süresinin hesabında dikkate alınır. Başka bir deyişle idarenin ret yanıtı üzerine yeniden bir dava açma süresi işlemeye başlamaz, dava açma süresinin işlemeye başladığı tarih ile itiraz edilen tarih arasındaki geçmiş olan süre, dava açma süresinden düşülmek suretiyle dava açma süresi hesaplanır. Buna göre, 17.07.2010 tarihinden 23.07.2010 tarihine kadar geçmiş olan 7 günlük süre, daha sonra idarenin vereceği ret yanıtı üzerine işlemeye başlayacak olan dava açma süresinden düşülecektir. Örnekteki ilgilinin dava açma süresi altmış gün değil, 53 gün kalmış olacaktır. Durumu alternatifler ışığında inceleyecek olursak;

aa. Zımni Ret Hali; Eğer itiraz başvurusunda bulunulan idare 23.07.2010 tarihinden itibaren altmış gün içerisinde ve en geç 21.09.2010 tarihine kadar yanıt vermemişse, bu durumda 21.09.2010 tarihinde zımni ret işlemi oluşur ve bu tarihten itibaren 23.07.2010 tarihli itiraz başvurusu ile durmuş olan dava açma süresi kaldığı yerden işlemeye başlar. Bu durumda ilgili, zımni ret işleminin olduğu 21.09.2010 tarihini izleyen günden itibaren dava açma süresinden geriye kalan 53 günlük süre içerisinde ve en geç 20.11.2010 tarihine kadar yetkili idari yargı merciinde davayı açmalıdır. İlgili, 21.09.2010 tarihini izleyen günden itibaren dava açması için yegane süre olan 53 gün yerine, bu süreyi aşacak şekilde altmış günlük genel dava açma süresi bulunduğunu düşünerek örneğin 55. gün dava açarsa, bu takdirde dava açma süresini kaçırmış olur ve dava süre aşımı nedeniyle reddedilir.

bb. Ret Hali; Eğer itiraz başvurusunda bulunulan idare 23.07.2010 tarihinden itibaren altmış gün içerisinde ve en geç 21.09.2010 tarihine kadar ki süreçte olmak kaydıyla, örneğin 14.09.2010 tarihinde ilgiliye tebliğ edilen bir ret yanıtı vermişse, bu durumda 14.09.2010 tarihinden itibaren 23.07.2010 tarihli itiraz başvurusu ile durmuş olan dava açma süresi kaldığı yerden işlemeye başlar. Buna göre ilgili, 14.09.2010 tarihini izleyen günden itibaren dava açma süresi için geriye kalan 53 gün içerisinde ve en geç 06.11.2010 tarihine kadar yetkili idari yargı organında iptal davasını açmalıdır. İlgili, 14.09.2010 tarihini izleyen günden itibaren dava açması için yegane süre olan 53 gün yerine, bu süreyi aşacak şekilde altmış günlük genel dava açma süresi bulunduğunu düşünerek örneğin 58.gün dava açarsa, bu takdirde dava açma süresini kaçırmış olacaktır.

³⁴ Buradaki "idarenin vereceği ret yanıtı" ifadesi, gerek başvurudan itibaren 60 gün içerisinde yanıt verilmemesi suretiyle oluşan zımni ret yanıtı ve gerekse başvurudan itibaren 60 gün içerisinde verilmiş olan ret yanıtını kapsamaktadır.

cc. Sonraki Tarihli Ret Yanıtı; Eğer itiraz başvurusunda bulunulan idare 23.07.2010 tarihinden itibaren altmış gün içerisinde ve en geç 21.09.2010 tarihine kadar yanıt vermesi gerekirken örneğin 30.09.2010 tarihinde ilgiliye tebliğ edilen bir ret yanıtı vermişse, bu durumda ne olacaktır? İlgilinin dava açma süresinden geriye kalan 53 günlük süresi 30.09.2010 tarihinden itibaren mi başlayacaktır? Öncelikle belirtmek gerekir ki, itiraz başvurusu ile 23.07.2010 tarihinde duran dava açma süresi, zımnî ret işleminin oluşabilmesi açısından son tarih olan 21.09.2010 tarihini izleyen günden itibaren tekrar işlemeye başlamıştır. Bu yüzden, ilgilinin geriye kalan 53 günlük dava açma süresinin başlangıcında 22.09.2010 tarihi esas alınacaktır. Bu itibarla ilgilinin en geç 20.11.2010 tarihine kadar yetkili idari yargı organında iptal davasını açması gerekecektir. İlgili, dava açma süresinin başlangıcı açısından 22.09.2010 tarihini değil de, idarenin sonraki tarihli ret yanıtı niteliğindeki 30.09.2010 tebliğ tarihli yanıtı baz alarak, geriye kalan 53 günlük dava açma süresini buna göre hesaplırsa, bu takdirde dava açma süresini kaçırmış olacaktır.

Askı Süresi İçerisinde İmar Planına İtiraz Edilmemiş Olması Hali

Kanun koyucu, her ne kadar askıya çıkarılmak suretiyle ilan edilen imar planına karşı ilgisine 1 aylık ilan süresi içerisinde belediye meclisine itiraz etme hakkı tanımış ise de; bunun ihtiyari idari bir başvuru yolu olduğundan yukarıda söz etmiştik. Bu nedenle 1 aylık ilan süresi içerisinde ilgilisi tarafından belediye meclisine yapılacak itirazın, imar planına karşı açılacak davanın ön şartlarından biri olmadığını söyleyebiliriz.

Örneğin, 16.6.2010-16.7.2010 tarihleri arasında askıya çıkarılarak ilan edilen imar planına ilan süresi içerisinde ilgili tarafından itiraz edilmemiş ise; ilanı gereken düzenleyici işlemlerde dava açma süresinin, ilan tarihini izleyen günden itibaren başlayacağı yönündeki kural gereği (İYUK md. 7/4),³⁵ ilgilinin son ilan tarihini izleyen günden itibaren 60 gün içinde ve en geç 14.09.2010 günü mesai bitimine kadar imar planının iptali istemiyle dava açması gerek-

---

³⁵ "...ilan gereken düzenleyici işlem niteliğinde bulunan imar planına karşı, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 7'nci maddesi hükmü uyarınca son ilan tarihini izleyen günden itibaren 60 gün içerisinde dava açılmasının mümkün olduğu..." D.İ.D.D.K., 17.1.1997, E.1995/136, K.1997/3 (<http://www.danistay.gov.tr>).

mektedir.³⁶ Zira, bu süre geçirildikten sonra açılan davanın esasına girilemeyecek ve dava süre yönünden reddedilecektir.³⁷

İdari yargıda dava açma sürelerinin hesabında tatil günleri sürelerle da- hildir. Ancak altmış günlük dava açma süresinin son günü tatil gününe rast- larsa, süre tatil gününü izleyen çalışma gününün bitimine kadar uzamaktadır (İYUK md. 8/2). Dava açma süresinin son günü adli tatile³⁸ (çalışmaya ara verme zamanına) rastlarsa bu süreler, adli tatilin sona erdiği günü izleyen ta- rihten itibaren yedi gün uzamış sayılır (İYUK md. 8/3).

Adli tatilin son gününün 4 Eylül mü yoksa 5 Eylül mü olduğu tartışma- dır. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu adli tatilin son gününün 4 Eylül olduğuna karar vermiştir. Buna göre dava açma süresi, 11 Eylül çalışma saati bitimine kadar uzar.³⁹ 11 Eylül tarihinin tatil gününe denk gelmesi halinde ise,

³⁶ Kastamonu, ...Mah., ... ada, ... parsel sayılı taşınmazın akaryakıt satış istasyonu alanı olarak belirlenmesi yolundaki 1/5000 ölçekli nazım imar planı değişikliğine ilişkin ... günlük, ... sayılı belediye meclisi kararının iptali istemiyle açılan davada 2577 sayılı Ya- sanın 7'inci, 3194 sayılı Yasanın 8/b maddelerine yer verdikten sonra Danıştay 6. Dai- resi "...Uyuşmazlık konusu olayda ...günlü ...sayılı belediye meclisi kararıyla yapılan nazım imar planı değişikliğinin 5.2.2002-5.3.2002 tarihleri arasında ilan edildiği anlaşıldığından, belediye meclisi kararının son ilan tarihini izleyen günden itibaren 60 günlük yasal dava açma süresi içinde davanın açılmaması nedeniyle davanın süre aşımı yö- nünden reddi yolundaki idare mahkemesi kararında isabetsizlik görülmediği" gerekçe- siyle idare mahkemesi kararını onamıştır. D. 6. D., 19.4.2004, E.2002/6030, K.2004/2468 (yayınlanmamıştır).

³⁷ "...dava konusu edilen 1/1000 ölçekli uygulama imar planının 04.09.2008-04.10.2008 tarihleri arasında askıya çıkarıldığı, davacının askı süresi içinde plana yönelik herhangi bir itirazda bulunmadığı, buna göre davacının son ilan tarihinden itibaren dava açma sü- resi olan 60 gün içinde olmak kaydıyla en geç 03.12.2008 tarihinde dava açması gere- kirken, askı tarihleri dışındaki 04.03.2009 kayıt tarihli dilekçesiyle plana yönelik yaptığı itirazlarının zımnen reddi üzerine, 29.06.2009 tarihinde açılan davada süre aşımı bulun- duğundan davanın esasının incelenme olanağı bulunmamaktadır..." İstanbul Nöb. İdare M. 26.8.2009, E.2009/1123, K.2009/1401sayılı kararı, Danıştay 6. D.nin, 09.03.2010 gün, E.2009/14528, K.2010/2354 sayılı kararı ile onanmıştır. (yayınlanmamıştır)

³⁸ Bölge idare, idare ve vergi mahkemeleri her yıl ağustosun birinden eylülün beşine kadar çalışmaya ara verirler. Ancak, yargı çevresine dahil olduğu bölge idare mahke- mesinin bulunduğu il merkezi dışında kalan idare ve vergi mahkemeleri çalışmaya ara vermeden yararlanamazlar. Bu mahkemeler, 62 nci maddedeki sınırlamaya tabi ol- maksızın görevlerine devam ederler (İYUK md. 61). Danıştay daireleri her sene ağusto- sun birinden eylülün beşine kadar çalışmaya ara verirler (Danıştay K. md. 86).

³⁹ Davacıya idari para cezası verilmesine ilişkin Rekabet Kurulu'nun 9.3.2006 günlü, 06- 18/212-53 sayılı işleminin iptali istemiyle açılan davada, Danıştay Onüçüncü Daire- since verilen ve davanın reddine ilişkin 25.3.2008 günlü, E:2006/2149, K:2008/3357 sayılı kararı, davacı temyizi üzerine Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, "... 2575 sa- yılı Danıştay Yasası'nun 86. maddesinin, 1.1.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5219 sayılı Yasa'yla değişik 1. fıkrasında ise, Danıştay dairelerinin her sene Ağustosun birinden Eylülün beşine kadar çalışmaya ara vermesi öngörülmüş; böylece ara vermenin son günü Eylülün dördü olarak belirlenmiştir.

Dosyanın incelenmesinden, Danıştay Onüçüncü Dairesinin temyiz edilen kararının 5.8.2008 günü davacı veküliyle sürekli çalışan kişiye tebliğ edildiği, otuz günlük temyiz süresinin bitiminin çalışmaya ara verme zamanına rastladığı, bu nedenle sürenin ara vermenin sona erdiği günü, yani Eylülün dördünü izleyen tarihten itibaren 11.9.2008

tatil gününü takip eden ilk iş gününün çalışma saati bitimine kadar dava açılabilir. Söz konusu kuralın, imar planlarına karşı açılacak iptal davalarında da uygulanacağı hususunda tereddüt bulunmamakla birlikte Danıştay 6. Dairesinin bu konudaki uygulaması Kurul'a göre farklılık arz etmektedir.⁴⁰ Esasında yasal değişikliğe gidilerek adli tatili⁴¹ düzenleyen kanun metnine "5 Eylül'e kadar" ibaresinden sonra parantez içinde (5 Eylül dahil) ibaresi eklenecek sorun çözüme kavuşturulabilir ve yıllardır süren istikrarlı uygulama da göz ardı edilmemiş olur.

Örneğin, 16.5.2010-16.6.2010 tarihleri arasında askıya çıkarılmak suretiyle ilan edilen plana ilgilisi tarafından ilan süresi içinde itiraz edilmediyse, 17.6.2010 tarihinden itibaren altmış günlük dava açma süresi içinde iptal davası açılmalıdır. Ancak altmış günlük dava açma süresinin son gününün adli tatile rastlaması nedeniyle yasal düzenlemeye göre idari dava açma süresi adli tatilin son gününü (İdari Dava Daireleri Kurulu'na göre, 4.9.2010) izleyen günden itibaren yedi gün uzayacağından, 11 Eylül 2010 tarihine kadar dava açılmalıdır. Fakat 11 Eylül 2010 tarihinin de tatil gününe (=Cumartesi) denk gelmesi nedeniyle ilgili, imar planının iptali istemiyle açacağı davasını en geç tatil gününü takip eden ilk mesai günü olan 13.09.2010 Pazartesi günü mesai bitimine kadar açmalıdır.

Askıya Çıkarılmayan veya Askı Süresi Tamamlanmayan İmar Planına Dava Açılabilir mi?

İptal davaları,⁴² idarenin hukuka uygun hareket edip etmediğinin denetimi esas alan, yargısal denetimin icrasına hizmet eden ve hukuk devletinin bir idealden öte gerçek anlamda hayata geçirilmesi bakımından önemli bir işlev görmektedirler. İptal davaları, idarenin kamu gücüne dayanarak kamu hukuku alanında tesis ettiği hukuki sonuç doğuran kesin ve yürütülmesi zorunlu nite-

---

perşembe günü çalışma saati bitimine kadar uzadığı; ancak davacının bu süre geçtikten sonra, 12.9.2008 gününde kayda geçen dilekçeyle temyiz isteminde bulunduğu anlaşılmaktadır.

Bu durumda, Yasa'da öngörülen süre geçirildikten sonra yapılan temyiz başvurusunun incelenmesi olanağı bulunmadığından, davacının isteminin süre aşımı nedeniyle RED-DİNE, 19.2.2009 gününde oy çokluğu ile karar" vermiştir. D.İ.D.D.K. 19.2.2009, E.2009/276, K.2009/52 (<http://www.danistay.gov.tr>). Kurul, bu kararı ile 1 Ağustosta başlayan adli tatilin Eylülün 4'ünde biteceğine, dava açma süresinin son gününün adli tatile rastlaması durumunda ise 11 Eylül mesai bitimine kadar dava açma süresinin uzayacağına hükmetmiştir.

⁴⁰ "...2577 sayılı Yasanın 61.maddesinin 5219 sayılı Yasanın 11-A maddesi ile değişik birinci fıkrasına göre, Çalışmaya Ara Verme Süresi, her yıl Ağustos ayının birinde başlayıp Eylül ayının beşinci günü sona ererek Eylül ayının altıncı gününün adli yılın ilk günü olması karşısında, bu yasada yazılı sürelerin bitimi çalışmaya ara vermeye rastlayanlar için bu süreler Eylül ayının onikisine kadar uzamış bulunmaktadır..." D. 6.D., 01.12.2008, E.2008/11828, K.2008/8448 (yayınlanmamıştır).

⁴¹ Bilgi için bkz. **Orhan Yılmaz**, "Adli Tatil Süresi Kısaltıldı mı?" İstanbul Barosu Dergisi, C.84, 2010/4, s. 2217-2224 (<http://www.istanbulbarosu.org.tr/Yayinlar/BaroDergileri/ibd20104.pdf>).

⁴² Geniş bilgi için bkz. **Şevki Davut**, "Hukuk Devletinin Olmazsa Olmazı: İptal Davası", İstanbul Barosu Dergisi, C.84, 2010/3, s. 1457-1476 (<http://www.istanbulbarosu.org.tr/Yayinlar/BaroDergileri/ibd20103.pdf>).

likteki idari işlemlere karşı yetki, şekil, konu sebep ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan davalardır (İYUK md. 2/1-a).

İdari bir işlemin idari davaya konu olabilmesi için kesin ve yürütülmesi gerekli işlem⁴³ niteliğinde olması gerekmektedir (İYUK md. 14/3-d). Dolayısıyla, idari makamlar tarafından tesis edilmiş olan her idari işlemin iptal davasının konusunu oluşturması mümkün olmayıp; iptal davası sadece kesin ve yürütülebilir nitelikteki idari işlemlere yönelik olarak açılabilir. Konuya imar planı noktasında bakıldığında ise, imar planları belediye meclisince onaylanarak yürürlüğe girmekle birlikte, imar planlarının idari anlamda kesinleşmesi, planın belediye başkanlığınca saptanan ilan yerlerinde onay tarihinden itibaren bir ay süre ile ilan edilmesi şartına bağlıdır.⁴⁴ Diğer bir anlatımla, eğer imar planı belediye meclisince onaylandıktan sonra ilan edilmemişse, bu durumda idari anlamda kesinleşmiş bir imar planının varlığından da söz edilemeyecektir.

Taşınmazı hakkında da düzenlemeler içeren ve fakat henüz ilgili belediye başkanlığınca belirlenecek olan yerde ilan edilmemiş olan imar planını, haricen öğrenen ilgili, bu plana karşı iptal davası açabilir mi? Henüz ilan edilmemiş ve uygulamaya konulmamış imar planına karşı ilgili tarafından iptal davası açılırsa, dava yargı merci tarafından, ortada kesin ve yürütülmesi gerekli bir idari işlem bulunmadığı gerekçesiyle reddedilecektir.⁴⁵ İmar planının ne zaman kesin ve yürütülmesi gerekli bir idari işlem haline geleceği konusunda Danıştay 6. Dairesinin uygulaması ile Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun uygulaması birbirinden farklılık arz etmektedir.⁴⁶

⁴³ Kesin ve yürütülebilir idari işlem kavramı hakkında geniş bilgi için bkz. **Celal Erkut**, *İptal Davalarının Konusunu Oluşturması Bakımından İdari İşlemin Kimliği*, Danıştay Yay., Ankara 1990.

⁴⁴ İmar planlarının kesinliği ile ilgili olarak **KARAVELİOĞLU**, imar planlarının onay tarihinden itibaren 1 ay süreyle ilan edileceği ve ilan üzerine ilgilere itiraz edilmemişse ya da ilgililerce yapılan itirazın idarece reddi halinde imar planlarının kesinleşerek herkesin uyması gerekli düzenleyici işlemler (belgeler) olarak yürürlüğe gireceğini ileri sürmüştür. **Celal Karavelioğlu**, *Açıklamalı-Uygulamalı-İçtihatlı İmar Kanunu*, Karavelioğlu Hukuk Yay., Ankara 2007, C.1, s. 244.

⁴⁵ "...Dava, İstanbul, Bakırköy ilçesi, ... pafta, ...ada, ... parsele ilişkin 23.5.2008 onaylı 1/5000 ölçekli nazım imar planı değişikliğinin iptali istemiyle açılmış; İdare Mahkemesince, dava konusu imar planı değişikliğinin 5.8.2008-5.9.2008 tarihleri arasında askıya çıkarıldığı, davanın açıldığı 2.9.2008 tarihi itibarıyla askı süresi tamamlanarak kesinleşmiş ve davacı yönünden uygulanabilir nitelikte bir imar planının bulunmadığı gerekçesiyle davanın incelenmeksizin reddine karar verilmiş, bu karar davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Davanın yukarıda özetlenen gerekçeyle incelenmeksizin reddi yolundaki temyize konu İstanbul 2. İdare Mahkemesinin 12.9.2008 gütü, E.2008/1458, K.2008/1477 sayılı kararında, 2577 sayılı Yasanın 49.maddesinin 1 fıkrasında sayılan bozma nedenlerinden hiçbirisi bulunmadığından, mahkeme kararının ONANMASINA..." D. 6. D., 30.12.2009, E.2009/710, K.2009/13066 (yayınlanmamıştır).

⁴⁶ "...Uyuşmazlık konusu olayda davacı konumunda olan İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nın yukarıda yer alan mevzuat hükümleri uyarınca dava konusu Çevre ve Orman Bakanlığınca onaylanan 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planının ilgili idare sıfı-

Tam bu noktada şunu ilave etmek gerekir ki, henüz ilan edilmemiş bir imar planına karşı açılan iptal davası ile henüz ilan edilmemiş ve fakat uygulanmasına başlanmış bir imar planına karşı açılan iptal davasının da birbirinden ayırt edilmesi gerekmektedir. Çünkü imar planının, ilgili makam tarafından onaylandıktan sonra askıya çıkarılmak suretiyle ilan edilmesi yasal bir zorunluluktur (İmar K. md. 8/b). Şayet imar planı ilgili makam tarafından onaylandıktan sonra ilan edilmeksizin uygulamaya konulursa, yasal prosedür takip edilmeksizin tesis edilmiş bir işlem söz konusu olduğu için, imar planı şekli açıdan hukuka aykırı hale gelir.⁴⁷ Bu durumda, yargı merci tarafından ilan şartı yerine getirilmeyen imar planının şekil eksikliği nedeniyle iptaline karar verilir.⁴⁸

---

tıyla bir ay süreyle ilan etmesi ve anılan planın gerek üçüncü şahıslar gerekse davacı sıfatıyla kendisi açısından kesinleşmesini ilan suretiyle sağlaması gerekmektedir.

Dava konusu 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni İmar Planının anılan Yönetmelik hükmü gereği planı ilan etmekle yükümlü olan "ilgili idare" konumundaki İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nca ilan edilmeksizin doğrudan iptalinin istenilmesi, henüz kesinleşmemiş imar planına davacı yönünden kesin ve uygulanabilir nitelik kazandırmamaktadır

Dosyanın incelenmesinden, uyumsuzluk konusu çevre düzeni planının Çevre ve Orman Bakanlığınca onaylandığı, ancak 3194 sayılı Yasada öngörüldüğü biçimde ilan edilmediği anlaşıldığından ortada kesin ve davacı yönünden uygulanabilir nitelikte bir imar planının bulunmadığı sonucuna ulaşılmaktadır..." D. 6. D., 23.12.2005, E.2004/6039, K.2005/6596 (yayınlanmamıştır).

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu ise konu ile ilgili olarak verdiği bir kararında "...imar planı değişikliğinin ilgili belediyesince ilan edilmediğinden bahisle kesinleşmediği yolundaki aksi bir düşünce, planın uygulanması ile beraber menfaati ve hakki ihlal edildiği iddiasıyla süresinde plana karşı dava açan kişinin, dava hakkının ertelenmesi, oluşan fülü durum nedeniyle zarar görmeye devam etmesi anlamına gelecektir.

Bu nedenle Dairesince, işin esasına girilerek bir karar verilmesi gerekirken, planın belediyece ilan edilmediği ve bu nedenle kesinleşmediği; ortada kesin ve yürütülmesi zorunlu bir işlem olmadığı gerekçesiyle davanın reddi yolunda verilen kararda hukuki isabet görülmediğine..." hükmetmiştir. D.İ.D.D.K., 10.07.2003, E.2003/326, K.2003/588 (<http://www.danistay.gov.tr>).

⁴⁷ "...İdari bir işlemin mevzuatta öngörülen prosedüre uygun olarak tesis edilmesi ve tamamlanması gerekmektedir. Belediye meclisince kabul edilmekle veya bakanlıkça onanmakla yürürlüğe giren planlar, 3194 sayılı Yasanın 8. Maddesi hükmü uyarınca bir ay süreyle askıya çıkarılmak suretiyle ilan edilmelidir. Onaylandıktan sonra ilan edilmeksizin uygulamaya konulan bir imar planı yukarıda belirtilen Yasada öngörülen prosedür tamamlanmaksızın tesis edilmiş bir işlem olacağından şekil eksikliği nedeniyle hukuka aykırı olacaktır.

Dava dosyasının incelenmesinden, uyumsuzluğa konu 31.5.1995 günlü 1/25.000 ölçekli Gebze ve Yakın Çevresi Çevre Düzeni Planının 3194 sayılı Yasada öngörüldüğü biçimde ilan edilmeksizin yürürlüğe konulduğu anlaşıldığından anılan planda hukuka uyarlık bulunmamaktadır..." D. 6. D., 17.10.2007, E.2005/2819, K.2007/5659 (yayınlanmamıştır).

⁴⁸ "...Onaylanmakla yürürlüğe giren imar planlarının kesinleşmesi için... bir ay süreyle askıya çıkarılmak suretiyle ilan edilmeleri gerekmektedir. Onaylandıktan sonra ilan edilmeksizin uygulamaya konulan bir imar planı Yasada öngörülen prosedür tamamlanmaksızın tesis edilmiş bir işlem olacağından, bu şekil eksikliği nedeniyle iptalinin ge-

Bununla birlikte imar planları ve imar planlarında yapılan değişikliklerin bir ay süreyle ilan edilmesi için öngörülen 1 aylık ilan süresinin, yasanın emredici hükmü gereği kısaltılması da mümkün değildir. Eğer idare, kanunun öngördüğü bir aylık ilan süresini kısaltarak imar planını, örneğin 7 gün süreyle ilan eder ise, bu durumda da imar planı şekil yönünden sakat bir işlem halini alır. Böyle bir dava önüne gelen yargı organı tarafından imar planının iptaline karar verilir.⁴⁹

Uygulama İşlemi Üzerine Dava Açma Süresi Canlanır mı?

Belediye tarafından belirlenen yerde askıya çıkarılmak suretiyle ilan edilen imar planı ya da imar planı değişikliğine karşı ilan süresi içerisinde itiraz edilmesine rağmen yukarıda belirtilen prensipler çerçevesinde iptal davası açılmaması veya ilan süresinde itiraz edilmeyerek, ilan son gününü izleyen günden itibaren idari dava açma süresi içinde 2577 sayılı Kanun'un 11. maddesi uyarınca itiraz edildikten sonra verilen cevaba göre süresinde iptal davasının açılmaması veyahut plana karşı itiraz yolu kullanılmaksızın planın ilanının son gününü izleyen günden itibaren altmış gün içinde iptal davası açılmaması hallerinde dava açma süresi kaçırılmış olacaktır. Hemen belirtelim ki, herhangi bir uygulama işlemi olmaksızın imar planlarına karşı haricen öğrenme yoluyla dava açma imkanı bulunmamaktadır. Dolayısıyla, haricen öğrenme hususu belirtilerek plana karşı açılacak bir davanın geçmiş olan dava açma süresini ihya etmesi söz konusu değildir.

Peki kaçırılmış olan dava açma süresini canlandırmak hiçbir şekilde mümkün değil midir? İmar planları nitelikleri itibariyle düzenleyici idari işlemlerdir.⁵⁰ İmar planlarının yargısal içtihatlar ile ilanı gereken düzenleyici işlem olarak kabul edilmiş olması nedeniyle, uygulama işlemi olduğu öne sürülerek işlemin dayanağı imar planının iptalinin istenilmesi halinde planların uygulama işlemlerinin kapsamının ve buna göre de dava açma sürelerinin belirlenmesi gerekir.⁵¹ İlanı gereken düzenleyici işlemlere karşı açılacak iptal davalarında dava açma süresi, ilan tarihini takip eden günden itibaren başlayacağı-

---

rekeceği açıktır.... D.İ.D.D.K., 06.10.2005, E.2003/518, K.2005/2406 sayılı kararı, D.D., S.112, 2006, s.31 vd.

⁴⁹ Danıştay 6. Dairesi 3194 sayılı Yasanın 8/b maddesine yer verdikten sonra "Anılan maddenin değerlendirilmesinden, imar planlarının ve bu planlarda yapılan değişikliklerin bir ay süreyle ilan edilmesi gerektiği hususunun yasanın amir hükmü olduğu ve bu sürenin hiçbir şekilde kısaltılmayacağı sonucuna varılmaktadır.

İmar planları ve bu planlarda yapılan değişikliklerin yürürlüğe girip hukuken geçerlilik kazanabilmesi için öncelikle 3194 sayılı İmar Kanununun 8/b maddesinde öngörülen şekilde bir ay süreyle ilan edilmeleri gerekir. Planların belirlenen sürede ilan edilmemesi işlemin esasını etkileyen bir şekil noksanlığını oluşturur.

Dava konusu uyumsuzlukta da plan 7 gün süreyle askıya çıkarılmış bulunduğundan, yukarıda belirtilen nedenlerle planın iptali gerekirken, davanın incelenmeksizin reddine karar verilmesinde isabet görülmediğine..." hükmetmiştir. D. 6. D., 16.12.2005 gün, E.2004/3961, K.2005/6382 (yayınlanmamıştır).

⁵⁰ İmar planlarının hukuki niteliğine ilişkin olarak ileri sürülen görüşler hakkında geniş bilgi için bkz. **Sancakdar**, "Belediyenin İmar Planını...", 56-60.

⁵¹ D. 6. D., 19.4.2006, E.2004/6701, K.2006/2110 (yayınlanmamıştır).

dan⁵² yukarıda bahsetmiştik. Düzenleyici işlemin (=imar planlarının) uygulanması üzerine ilgili tarafından, uygulama işlemlerinin tebliği veya öğrenilmesi üzerine uygulama işlemi ile birlikte uygulama işleminin dayanağı olan imar planına karşı da dava açılabilir, geçmiş olan dava açma süresi canlandırılabilir.⁵³

Peki imar planlarının uygulama işlemleri neler olabilir? *İmar durum belgesi* bunlardan biridir. İmar durumu, genel olarak bir taşınmazın (parselin) imar planı üzerindeki yeri ve konumunu belirleyen ve üzerinde yapılacak yapının tabi olacağı şartları gösteren “çap”lı bir belgedir. Bu itibarla imar durumunun, yürürlükteki imar planı ve yönetmelik hükümlerinin esas alınması suretiyle verilmesi gerekmektedir.⁵⁴ Ancak ilgililerin başvurusu üzerine düzenlenen ve fakat söz konusu hususları içermeyen bir belgenin imar planının uygulanmasına ilişkin bir işlem olan imar durum belgesi olarak kabul edilmesi mümkün değildir. Örneğin, ilgilinin maliki bulunduğu taşınmazın yürürlükteki imar planında hangi fonksiyona ayrıldığıнын bildirilmesine ilişkin olarak yapmış olduğu idari başvuru üzerine düzenlenen ve yalnızca ilgilinin maliki bulunduğu parselin imar planında ayrıldığı fonksiyonu belirten bir belge imar durum belgesi olarak kabul edilemez. Bu şekildeki bir belgenin imar planına karşı süresinde açılmamış olan bir davayla ilgili süreyi canlandırması da mümkün değildir.⁵⁵

Yukarıda aktarılan hususları kapsar mahiyette hazırlanmış olan bir imar durum belgesi, kesin ve yürütülmesi zorunlu, tek başına idari davaya konu olabilecek nitelikte bireysel bir idari işlemidir.⁵⁶ İmar durum belgesi almış ol-

⁵² D.İ.D.D.K., 17.1.1997, E.1995/136, K.1997/3 sayılı kararı için bkz.

(<http://www.danistay.gov.tr>).

⁵³ D. 6. D., 23.5.2005, E.2003/5583, K.2005/2994 sayılı kararı için bkz.

(<http://www.danistay.gov.tr>).

⁵⁴ **Karavelioğlu**, age., s. 1044. “...İmar durum belgeleri taşınmazların imar planındaki konumu ve yapılaşma koşullarını ilgili Yönetmeliğine göre göstererek plan hakkında bilgi veren, yapılaşma aşamasında ruhsata eklenecek projelerin hazırlanmasına esas alınarak plana uygunluğu sağlayan uygulamalar işlemidir...” D. 6. D., 26.10.2005, E.2005/5815, K.2005/5119 sayılı kararı (<http://www.danistay.gov.tr>).

⁵⁵ “...Dosyadaki bilgi ve belgelerin birlikte değerlendirilmesinden; davacının, taşınmazının fonksiyonu hakkında bilgi verilmesi yolundaki başvurusuna karşılık, Planlama ve imar Müdürlüğünce söz konusu taşınmazın 1/5000 ölçekli nazım imar planında “açık otopark ve yeşil alana” ayrıldığıнын bildirilmesi üzerine, bu işlem imar planının uygulanması mahiyetinde bir işlem kabul edilerek imar planına karşı dava açıldığı anlaşılmaktadır. Oysa ki uyumsuzluk konusu edilen imar bilgi yazısı, parseldeki yapılaşma şartlarını belirten ve yapı ruhsatına dayanak teşkil etmesi bakımından idari davaya konu edilebilecek nitelikte plan uygulaması niteliğini haiz “imar durum belgesi” niteliğinde olmayıp, davacının taşınmazlarının imar planındaki fonksiyonu hakkında bilgi edinmek amacıyla belediyeye müracaatı üzerine düzenlenen ve taşınmazların imar planındaki fonksiyonunu belirten bilgi mahiyetinde bir işlem olup, kesin ve icrai bir yönü bulunmayan bu yazı esas alınarak, imar planına karşı dava açma süresini geçiren ilgililerin bu metodu kullanarak imar planlarına karşı dava açma süresini yeniden ihya etmelerine yasal olanak yoktur...” İstanbul 2. İdare M. 27.06.2006 gün, E.2006/928, K.2006/1416 sayılı kararı, D.6. D., 24.10.2008, E.2006/7585, K.2008/7017 sayılı kararı ile onanmıştır. (yayınlanmamıştır)

⁵⁶ **Ergen**, “İmar ...”, s. 401-402.

mak, yapı ruhsatı almış olmak anlamına gelmez. İmar durumu aldıktan sonra, yapı ruhsatı alabilmek bakımından 3194 Sayılı Kanun'un 22. maddesinde sayılan evraklarla birlikte ilgili makama başvurulması gerekmektedir. Başka bir ifadeyle, yapı ruhsatı verilebilmesi bakımından 3194 Sayılı Kanun'un 22. maddesinde belirtilmiş olan belgeler, üzerine yapı yapılmak istenilen taşınmazın imar planında gösterilen tahsis şekli, yapı nizamı, binanın niteliği, kat adedi gibi bilgiler olmaksızın düzenlenemeyeceğine göre, ilgisinin başvurusu üzerine idarece verilen imar durum belgesinin düzenleyici işlem olan imar planının uygulanması niteliğinde olduğunu kabul etmek zorunludur.⁵⁷

Şayet ilgili imar durum belgesini aldıktan ve taşınmazın plandaki fonksiyonunu ve yapılaşma şartlarını öğrendikten sonra planın değiştirilmesi için başvurursa, bu başvuru 2577 sayılı Yasanın 11. maddesi anlamında yapılan bir başvuru olarak kabul edilip dava açma süresi bu maddeye göre hesaplanmalıdır.⁵⁸

Peki ilgili, belediyeden aldığı imar durum belgesiyle söz konusu taşınmazın hangi amaca tahsis edildiğini öğrendikten sonra idari dava açma süresi içinde dava açmayıp, daha sonra aynı nitelikte bir başvuru yaparak imar durum belgesi alırsa ve bunun üzerine plana karşı dava açarsa, geçmiş olan dava açma süresi canlanır mı? Danıştay 6. Dairesi önceleri imar durumu alınmış olması durumunda aynı konuda idareye yeniden başvurulmasına ve her yeni başvuru sonrası, idarenin bu başvuruya verdiği cevap üzerine imar planına karşı dava açılması halinde, açılan davayı süresinde görmekteydi.⁵⁹ Danıştay 6.

⁵⁷ "Dosyanın incelenmesinden, davacının 20.7.2005 tarihinde imar durum belgesi almak için başvuruda bulunduğu ve 22.7.2005 gününde imar durum belgesi alması üzerine ilk olarak 6.9.2005 gününde bu davayı açtığı anlaşılmıştır.

Bu durumda, mülkiyet hakkıyla ilgili bir konuda, uygulama işlemi niteliğindeki imar durumu belgesi alınması üzerine süresinde dava açıldığından, İdare Mahkemesince işin esası incelenerek bir karar verilmesi gerekirken, davanın süre yönünden reddine karar verilmesinde isabet bulunmamaktadır..." D. 6. D., 19.09.2008, E.2006/5966, K.2008/5685 sayılı kararı (yayınlanmamıştır).

⁵⁸ "...Uyumsuzluğa konu olayda, davacının 23.2.2005 günlü dilekçe ile yaptığı başvuru sonucu düzenlenen 11.3.2005 günlü imar durum belgesiyle dava konusu planda haberdar olduğu, 20.4.2005 tarihinde 2577 sayılı Yasanın 11. Maddesi uyarınca söz konusu planın değiştirilmesi istemiyle başvuruda bulunduğu, bu durumda işlemeye başlamış olan dava süresi de dikkate alındığında, yukarıda belirtilen Yasa hükmü uyarınca davacının isteminin zaman reddedilmiş sayılacağı 60 günlük sürenin bittiği tarihten itibaren kalan süre içerisinde dava açılması gerekirken, bu süre geçirdikten sonra 9.11.2005 gününde açılan davanın süreaşımı nedeniyle esasının incelenmesi olanağı bulunmadığı..." D. 6. D., 9.10.2008, E.2006/5690, K.2008/6372 (yayınlanmamıştır).

⁵⁹ "...Anayasal güvence altındaki temel hak ve özgürlüklerden olan mülkiyet hakkının kullanılabilmesi için ilgililerin gerekli işlemi yapılmasının idareden her zaman isteyebilecekleri açıktır. İmar planları mülkiyet hakkıyla ilgilidir ve bu mülkiyet hakkının kullanılabilmesi için imar durumu alınmış olması halinde aynı konuda idareye tekrar başvurulmasına ve başvuruya verilen cevap üzerine imar planına karşı dava açılmasına bir engel bulunmamaktadır.

Her yeni başvuru üzerine idarece tesis edilecek işlem üzerine 2577 sayılı Yasanın 7. maddesinde öngörülen 60 günlük süre içinde imar planına dava açılması mümkündür. Dosyanın incelenmesinden, davacının ilk olarak 24.10.1995 tarihinde imar durumu belgesi aldığı, ancak imar planının iptali istemiyle dava açmadığı, 21.3.2003 gününde yeni-

Dairesinin bu konudaki içtihadını sonraki kararlarında devam ettirmediğini görmekteyiz. Nitekim Danıştay 6. Dairesi yeni tarihli bir kararında bu duruma olumsuz yanıt vererek, aynı nitelikteki başvurunun dava açma süresini ihya etmeyeceğine karar vermiştir.⁶⁰

Peki imar durum belgesi 1/1000 ölçekli uygulama imar planının mı yoksa 1/5000 ölçekli nazım imar planının mı uygulamasıdır? Bu soruya Danıştay 6. Dairesinin yeni tarihli bir kararında cevap bulmak mümkündür: 10.5.2007 günlü, 99 sayılı belediye meclisi kararıyla onanan 1/1000 ve 1/5000 ölçekli imar planı değişiklikleri ile davacılara ait taşınmazın yeşil alan olarak belirlendiği, davacıların 19.3.2009 gününde imar durumu verilmesi istemiyle yaptıkları başvuru sonucu 27.3.2009 günlü imar durum belgesinin düzenlenmesi üzerine, imar durumunun dayanağı 10.5.2007 günlü, 99 sayılı belediye meclisi kararı ile onanan 1/1000 ve 1/5000 ölçekli imar planı değişikliklerinin iptali istemiyle 6.5.2009 gününde açılan davada Danıştay 6. Dairesi;

“...Uyumsuzluk konusu olayda, kapsadığı bölgedeki yapılaşma biçimi ile koşullarını ve arazinin fiziksel kullanımını belirleyen 10.5.2007 tarihli ve 1/1000 ve 1/5000 ölçekli imar planlarının düzenleyici işlem niteliğinde olması, imar

---

den imar durumu belgesi alması üzerine 7.4.2003 gününde bu davayı açtığı anlaşılacaktır.

Bu durumda, mülkiyet hakkıyla ilgili bir konuda uygulama işlemi niteliğindeki imar durumu belgesi alınması üzerine süresinde dava açıldığından, İdare Mahkemesince işin esasına girilerek bir karar verilmesi gerekirken davanın süre yönünden reddine karar verilmesinde isabet bulunmadığına...” D. 6. D., 9.3.2007, E.2005/214, K.2007/1461 sayılı kararı (<http://www.danistay.gov.tr>).

⁶⁰ İzmir ili... parselinde bulunan taşınmaza ilişkin imar durumunu gösterir 26.12.2006 gün, 1769-10596 sayılı ve 10.11.2008 gün, ... sayılı işlemleri dayanağı 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı İmar Planının iptali istemiyle açılan davada, İdare Mahkemesince, “dosyanın incelenmesinden, dava konusu planın 13.10.2006-13.11.2006 tarihlerinde ilan edildiği, davacının 18.12.2006 tarihli dilekçesiyle ... Belediye Başkanlığına yaptığı başvuru ile taşınmazın imar planında hangi amaca tahsisli olduğu bildirir yazı ile plan örneğini istediği, davalı ... Belediye Başkanlığının 26.11.2006 gün, ... sayılı yazısı ile imar durum belgesinin davacıya gönderildiği, yine davacı tarafından 14.1.2008 gün ... sayılı yazısında 1769-10596 sayılı işlemde dava konusu taşınmazın imar planında Belediye Hizmet Alanı olarak tahsis edildiğinin anlaşıldığının belirtilerek söz konusu gayrimenkulün eski imar planında bırakılması hususunda istemde bulunulduğu, davacı tarafından 5.11.2008 gün ve ... sayılı yazı ile daha önceki 14.1.2008 gün ve ... sayılı başvuru ile ilgili kurullar yine gayrimenkulün eski imar planında bırakılması ve yapılacak olan yeni uygulamalarda plan onama sınırları dışında bırakılması hakkındaki yazı gereği davalı ... Başkanlığınca yapılan işlem sonucu oluşan bilgi ve belgelerin gönderilmesinin istenilmesi üzerine ... Başkanlığının 10.11.2008 gün ve ... sayılı yazısı ile dava konusu parselde kayıtlı taşınmazla ilgili istenilen belgelerin davacıya gönderilmesi üzerine bakılan davanın açıldığı, planın ilan tarihini izleyen günden itibaren altmış gün içinde ve davacı tarafından dava konusu parselin imar planında hangi amaca tahsis edildiğini gösterir plan örneğinin istenilmesi üzerine imar durum belgesinin gönderilmesi üzerine süresinde dava açılmadığı, dava açma süresini canlandırmayan aynı nitelikteki başvuruya verilen cevap üzerine açılan davada süre aşımı bulunduğu” gerekçesiyle davanın süre aşımı yönünden reddine karar vermiştir. Kararı temyizden inceleyen Danıştay kararının onanmasına karar vermiştir. D. 6. D., 3.3.2010, E.2009/10868, K.2010/2054 (yayınlanmamıştır).

durum belgesinin ise, bu planların uygulanmasına yönelik birer uygulama işlem özelliğinde bulunması nedeniyle davacılara 27.3.2009 tarihinde verilen imar durum belgesi üzerine, genel düzenleyici işlem niteliğindeki imar planlarının iptali istemiyle 6.5.2009 tarihinde açılan davanın süresinde açıldığı... gerekçeyle davanın süre aşımı yönünden reddine ilişkin İdare Mahkemesi kararının bozulmasına karar vermiştir.⁶¹

İmar planlarının uygulama işlemi niteliğindeki diğer işlemlere örnek olarak parselasyon (arsa ve arazi düzenlenmesi) işlemi,⁶² yapı ruhsatı,⁶³ taşınmazda bulunan yapının yıkımı,⁶⁴ inşai faaliyete başlanması,⁶⁵ sınır düzeltilmesi, ifraz ve tevhit ile kamulaştırma işlemlerini verebiliriz. Bu uygulama işlemleri üzerine, 2577 sayılı Kanun'un 7. Maddesinin 4. Fıkrasında öngörüldüğü şekilde sadece uygulama işlemi veya sadece uygulama işleminin dayanağı olan imar planı veyahut uygulama işlemi ve imar planı birlikte iptal davasına konu edilebilir. Uygulama işlemi üzerine, sadece imar planına veya imar planı ile birlikte uygulama işlemine birlikte dava açılması halinde, bu davanın incelenmesi için uygulama işlemine karşı yasal süresi içerisinde davanın açıl-

⁶¹ D. 6. D., 18.12.2009, E.2009/10470, K.2009/12241 (yayınlanmamıştır).

⁶² "...Parselasyon işlemi, düzenleyici bir işlem olan imar planının uygulanması niteliğinde olduğuna göre parselasyon işleminin tebliği üzerine imar planının iptali istemiyle 2577 sayılı Yasanın 7. maddesine göre dava açılabileceği tartışmasızdır..." D. 6. D., 19.3.2002, E.2001/260, K.2002/1708 (yayınlanmamıştır).

⁶³ "... 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 22. maddesi ile yapı ruhsatı almak için yasanın verilmesini zorun kıldığı belgeler, üzerine yapı yapılmak istenilen taşınmazın imar planında gösterilen tahsis şekli, yapı nizamı, binanın niteliği, kat adedi gibi bilgiler olmaksızın düzenlenemeyeceğine göre yapı ruhsatının düzenleyici işlem olan imar planının uygulanması niteliğinde olduğunu kabul etmek zorunludur..." D. 6. D., 27.4.2007, E.2005/3239, K.2007/2321 (yayınlanmamıştır).

⁶⁴ "... dava konusu imar planının 26.2.1997-26.3.1997 tarihleri arasında ilan edildiği, askı süresi içinde davacı tarafından plana itiraz edilmediği, imar planında otopark alanı olarak ayrılan taşınmaz üzerinde bulunan davacılara ait odunluk, garaj gibi yapıların 15 gün içinde yıkılması yönünde tesis edilen ... günlük, ... sayılı belediye başkanlığı işleminin davacılara 2.3.2005 gününde tebliğ edilmesi üzerine 14.4.2005 tarihinde bakılan bu davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, uyuşmazlık konusu planın uygulama işlemi niteliğinde olan belediye başkanlığı işleminin davacılara tebliği üzerine dava açıldığından, İdare Mahkemesince işin esasına girilerek bir karar verilmesi gerekirken davanın süre yönünden reddine karar verilmesinde hukuki isabet bulunmamaktadır..." D. 6. D., 10.10.2008, E.2008/4550, K.2008/6448 (yayınlanmamıştır).

⁶⁵ "... dava konusu imar planının 15.5.2006-15.6.2006 tarihleri arasında ilan edildiği, askı süresi içinde davacı tarafından plana itiraz edilmediği, uyuşmazlık konusu taşınmazda inşai faaliyete bulunulması üzerine, imar planında ilköğretim okulu alanında kalan taşınmazda ilişkin imar planı değişikliğinin uygulanmasına dair inşai faaliyeti 17.10.2006 günü öğrenen davacı tarafından 20.10.2006 tarihinde bakılan bu davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, uyuşmazlık konusu planın uygulama işlemi niteliğinde olan inşai faaliyete başlama işleminin öğrenilmesi üzerine süresinde dava açıldığından, İdare Mahkemesince işin esasına girilerek bir karar verilmesi gerekirken davanın süre yönünden reddine karar verilmesinde hukuki isabet bulunmamaktadır..." D. 6. D., 27.3.2009, E.2007/3824, K.2009/3133 (yayınlanmamıştır).

miş olması gerekmektedir. Uygulama işlemine ilişkin dava açma süresi geçirilmiş ise, dava yine süre aşımı nedeniyle reddedilecektir.⁶⁶

Alt ölçekli planlar, üst ölçekli planlara aykırı olarak yapılamazlar.⁶⁷ Peki alt ölçekli planlar, üst ölçekli planların uygulama işlemi niteliğinde midir? Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu ile Danıştay 6. Dairesinin bu konudaki kararları farklılık arz etmektedir. Nitekim Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu konu ile ilgili olarak verdiği bir kararında, "...imar planları arasındaki hiyerarşik ilişkinin diğer düzenleyici işlemlerden farklı olduğu ve alt ölçekli planların üst ölçekli planların uygulanması amacıyla tesis edildiği, dolayısıyla üst ölçekli plan varsa alt ölçekli planın (düzenleyici işlem olmakla birlikte) uygulama işlemi niteliğinde olduğu ve bunun sonucunda da nazım imar planı veya uygulama imar planı yapıldıktan sonra henüz subjektif işlem tesis edilmemiş olsa dahi bu planlar ile birlikte üst ölçekli plana dava açılacağı gibi doğrudan veya alt ölçekli planlara karşı açılan davalarda öğrenme üzerine dayanağı olan üst ölçekli planın iptali istemiyle de dava açılacağı sonucuna varılmaktadır. Aksi halde 1/1000 ölçekli planın nazım imar planına uygun tesis edilmiş olması durumunda uygulama programlarını direk etkilemesine karşın bu planların iptali için açılan davalarda işin esasının incelenmesi suretiyle yargısal denetim yapılamayacağını"⁶⁸ belirtmiştir.

Görüldüğü üzere İdari Dava Daireleri Kurulu, bu kararıyla subjektif nitelikteki uygulama işlemi bulunmasa dahi alt ölçekli imar planları üzerine alt ölçekli planlar ile birlikte üst ölçekli planlara karşı da dava açılacağına, alt ölçekli planların üst ölçekli planların uygulanması amacıyla tesis edildiğine karar vermiştir. Ancak Danıştay 6. Dairesinin bu konudaki kararlarının İdari Dava Daireleri Kurulu ile aynı doğrultuda olmadığını görmekteyiz.

Nitekim Danıştay 6. Dairesi konu ile ilgili verdiği yeni tarihli bir kararında "...Dosyanın incelenmesinden, 5.1.2004 onanlı, 1/5000 ölçekli Firuzköy Nazım İmar Planının 19.3.2004-19.4.2004 tarihleri arasında ilan edildiği, davacının ise 23.6.2005 tarihinde büyükşehir belediye başkanlığınca onanan 1/1000 ölçekli Firuzköy Uygulama İmar Planının 9.10.2005-9.11.2005 tarihleri arasında ilan edilmesi üzerine, anılan plan ile 1/5000 ölçekli nazım imar planının iptali istemiyle bakılmakta olan davayı açtığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, düzenleyici işlem niteliğindeki 1/1000 ölçekli imar planı yine bir düzenleyici işlem olan 1/5000 ölçekli nazım imar planının uygulama işlemi niteliğinde bulunmadığından, 1/1000 ölçekli imar planının ilanı üzerine 1/5000

⁶⁶ "...Dosyanın incelenmesinden, 9.7.1997 günlü, 138 sayılı işlemle tesis edilen ve uygulama işlemi niteliğinde olan kamulaştırma işlemi üzerine, anılan işlemin dayanağı düzenleyici işlem niteliğindeki imar planlarının iptali istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı ancak uygulama işlemine karşı açılan davanın süre aşımı yönünden reddedildiği anlaşılmaktadır.

Bu itibarla, anılan kamulaştırma işleminin dayanağını oluşturan imar planlarının iptaline ilişkin istem bu aşamada incelenemeyeceğinden, imar planlarına karşı açılan davanın süre aşımı yönünden reddine ilişkin İdare Mahkemesi kararında sonucu itibarıyla yasal isabetsizlik görülmediğine..." D. 6.D., 22.09.2006, E.2004/2697, K.2006/4213 (<http://www.danistay.gov.tr>).

⁶⁷ D. 6. D., 22.12.2006, E.2006/1535, K.2006/6529 (<http://www.danistay.gov.tr>).

⁶⁸ D.İ.D.D.K., 15.12.2005, E.2005/2477, K.2005/2822 (<http://www.danistay.gov.tr>).

*ölçekli nazım imar planına karşı açılan davada süre aşımı bulunduğu*⁶⁹ karar vermiştir.

Görüldüğü üzere bu kararlar 1/1000 ölçekli imar planının bir düzenleyici işlem olduğuna, 1/5000 ölçekli nazım imar planının uygulaması niteliğinde bir işlem olmadığına hükmedilmiştir. Diğer bir anlatımla Danıştay 6. Dairesi, alt ölçekli imar planlarının ilanı üzerine alt ölçekli planlar ile⁶⁷ birlikte üst ölçekli planlara karşı da dava açılmayacağı sonucuna varmıştır. Bu içtihadı göre, her iki planın askı tarihleri, plana yapılan itirazlar ve dava açma süreleri birbirinden bağımsız olarak değerlendirilmelidir.

Plan Değişikliği Teklifi Dava Açma Süresini Canlandırır mı?

Planın askıya çıkarılmak suretiyle ilan edildiği tarihlerin üzerinden bir süre geçmişse, örneğin 1 yıllık bir zaman dilimi geçmişse, bu durumda ilgili, imar planını yeni öğrendim diyerek dava açabilir mi? Öncelikle idari dava açma süresi geçirildikten sonra ve dava açma süresini başlatabilecek bir başvuru ya da bir uygulama işlemi bulunmaksızın imar planlarının öğrenme tarihi esas alınmak suretiyle dava konusu edilmesinin olanaklı olmadığını belirtmekte fayda vardır.⁷⁰

2577 sayılı Yasanın 10. maddesine göre ilgililer, haklarında idari davaya konu olabilecek bir işlem veya eylemin yapılması için idari makamlara başvurabilirler ve başvurudan itibaren altmış gün içinde bir cevap verilmezse istem reddedilmiş sayılacağından, altmış günün bittiği tarihten itibaren dava açma süresi içinde konusuna göre Danıştay'a, idare ve vergi mahkemelerine dava açabilirler.

Ancak, Anayasa ile güvence altına alınan temel hak ve özgürlükler kapsamında gerekli işlemin yapılmasının, idareden 2577 sayılı Yasanın 10. maddesi kapsamında her zaman istenebileceği ve yapılan her yeni başvuru üzerine idarece tesis edilecek işleme karşı 2577 sayılı Yasanın anılan maddesinde öngörülen süreler içinde dava açabileceğinin kabulü gerekmektedir.⁷¹

Bu bağlamda imar planı ya da imar planı değişiklikleri ilan edildikten sonra yasal dava açma süresi geçirilmiş veya planın uygulanmasına ilişkin işlem uygulandıktan sonra uygulama işlemi ile birlikte dayanağı plana karşı dava açma süresinin geçirilmiş olması halinde ilgili İYUK md. 10 kapsamında, yürürlükteki imar planının değiştirilmesi (tadili) yönünde bir başvuruda bulunabilecektir. 2577 sayılı Yasanın 10. maddesi anlamındaki imar planının değiştirilmesi yönündeki başvuru açısından herhangi bir süre sınırı bulunmamaktadır. Bu başvuru birden fazla da yapılabilir.⁷² Dolayısıyla ilgililerce yürürlükteki imar planının değişikliğine ilişkin olarak yapılacak her başvuru, bu

⁶⁹ D. 6. D., 30.5.2008, E.2008/143, K.2008/3515 (yayınlanmamıştır)

⁷⁰ D. 6. D., 17.10.2001, E.2001/2096, K.2001/4751 sayılı kararı için bkz. (<http://www.danistay.gov.tr>).

⁷¹ D. 6. D., 9.2.2009, E.2007/1160, K.2009/1053 (yayınlanmamıştır).

⁷² D. 6. D., 9.2.2009, E.2007/1160, K.2009/1053 (yayınlanmamıştır).

teklifin yetkili organlarca reddi üzerine dava açma süresini yeniden canlandırıcaktır.⁷³

İmar planlarında yapılacak olan değişiklikler plan yapımına ilişkin esas ve usullere tabidir. Bu nedenle imar planının değişiklik yapılmasına ilişkin olarak yapılan başvurunun da imar planı değişikliğine yetkili organlarca incelenmesi gerekmektedir. Örneğin, mücavir alan sınırları içerisinde tesis edilen imar planlarını onaylamaya yetkili makam belediye meclisi olduğu için, yetki ve usulde paralellik ilkesi uyarınca, mücavir alan sınırları içerisindeki imar planı değişikliği teklifinin de belediye meclisi tarafından incelenmesi gerekmektedir. Söz konusu plan değişikliği teklifinin belediye meclisi yerine örneğin, belediye imar ve planlama müdürlüğünce incelenmesi, işlemi yetki unsuru itibariyle hukuka aykırı hale getirir.⁷⁴ Bununla birlikte plan değişikliği teklifinin yetkili organlarca görüşülerek karara bağlanmaması durumunda, yukarıda örnekte belirttiğimiz gibi plan değişikliği teklifi hakkında belediye meclisi yerine imar ve planlama müdürlüğünce bir karar verilmesi üzerine, değişikliği teklifinin reddine ilişkin işlem ile plan değişikliğine konu yürürlükteki imar planına karşı birlikte dava açılması halinde, değişiklik teklifi yetkili olmayan organ tarafından reddedildiği için bu davada, değişiklik teklifine konu yürürlükteki imar planının incelenmesi mümkün olmayacaktır.⁷⁵

⁷³ “Dosyanın incelenmesinden, 2577 sayılı Yasanın 10.maddesi kapsamında idari davaya konu olabilecek bir işlem tesisi için 1/5000 ölçekli nazım imar planı değişikliği istemiyle davalı idareye 20.1.2000 tarihinde başvuruda bulunulduğu, cevap verilmemesi üzerine dava açma süresi içinde zmnı ret işleminin iptali istemiyle bu davanın açıldığı, her ne kadar 1992 yılında da plan değişikliği istenilmişse de, son başvurunun, 2577 sayılı Yasanın 10. maddesi kapsamında bir idari işlem tesisi için yapıldığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, idare mahkemesince, davacının 20.1.2000 tarihli başvurusunun 1992 yılındaki başvurusuyla aynı nitelikte kabul edilerek, taşınmazın imar planında yeşil alandan çıkarılarak yapılanmaya açılması yolundaki başvuruya cevap verilmeksizin oluşan ret işlemine karşı açılan davanın süre aşımı nedeniyle reddinde isabet görülmemiştir...” D. 6. D., 11.3.2002, E.2001/767, K.2002/1396 (yayınlanmamıştır).

⁷⁴ “...3194 sayılı İmar Kanunu'nun 8. maddesi uyarınca, imar planlarının onaylanmasında olduğu gibi planlarda değişiklik yapmaya da (usulde paralellik ilkesi gereğince) belediye meclisi yetkili olup, belediye başkanlığının veya belediye hizmet birimlerinin imar planlarında değişiklik yapılması yada yapılmaması konusunda kesin ve icrai nitelikte işlem tesis etme yetkisi bulunmamaktadır. Bu itibarla, imar planlarında değişiklik yapılmasına yönelik isteklerin belediye meclisinin gündemine sunulması ve imar planında değişiklik yapıp - yapılmaması konusunda belediye meclisince bir karar alınması gerekir. ...Olayda, davacının idareye yaptığı başvurunun 1/1000 ölçekli planda tadilat yapılmasına yönelik olduğu, bu itibarla yukarıda anılan yasa hükmü uyarınca planda yapılacak değişiklikler de plan yapılmasına ilişkin esaslara tabi olacağından, davacının bu başvurusu hakkında belediye meclisince karar alınması gerekirken, imar ve planlama müdürlüğünce tesis edilen işlemden yetki yönünden mevzuata uyarlık bulunmamaktadır.” İst. tanbul 2. İdare M. 17.5.2006 gün, E.2006/364, K.2006/3147 sayılı kararı, D. 6. D., 11.05.2009, E.2007/4993, K.2009/5415 sayılı kararı ile onanmıştır. (yayınlanmamıştır).

⁷⁵ “2577 sayılı Yasanın 10.maddesi uyarınca ilgisi tarafından imar planı değişikliği istemiyle yapılan başvurunun yetkili organlarca reddi üzerine dava açma süresi içerisinde hem imar planı değişikliği isteminin reddi işlemine hem de imar planı değişikliği istemine konu imar planına karşı birlikte dava açılması durumunda her iki işlemin birlikte incelenerek karara bağlanması mümkündür. Diğer taraftan, imar planı değişikliği isteminin

Plan değişikliği teklifi hakkında inceleme yapmaya yetkili organ tarafından bir karar verilmesi üzerine gerek plan değişikliği teklifi hakkında ve gerekse yürürlükteki plana karşı açılacak bir iptal davasında yürürlükteki imar planı incelenebilecektir. Ancak bu iptal davası, idarenin imar planında değişiklik yapılına ilişkin başvuruya yanıt vermemesi sonucu oluşan zımni ret işleminden veya idarece talebin reddine ilişkin olarak tesis edilen ret işleminin tebliğini izleyen günden itibaren altmış gün içinde açılmalıdır.⁷⁶

Söz konusu iptal davası ile ilgili olarak dava açma süresinin kaçırılması bakımından dikkat edilmesi gereken bir diğer husus ise, plan değişikliği isteminin zımnen veya açık olarak reddi üzerine; gerek ret işlemine ve gerekse değişiklik teklifine konu yürürlükteki imar planına karşı birlikte dava açılması gerektiğidir.⁷⁷ Şayet ilgili, plan değişikliği yapılması isteminin reddine ilişkin işleme dava açmayıp, yalnızca değişiklik isteminde bulunulan imar planının iptali istemiyle dava açmışsa bu durumda dava süre aşımı yönünden reddedilecektir.⁷⁸ Daha doğru bir ifadeyle plan değişiklik teklifinde bulunulmuş olması

---

yetkili organlarca görüşülerek karara bağlanmaması halinde ise ilk planın açılan davada incelenmesi olanaklı değildir. Ancak yetkisiz organca tesis edilen işlemin yargı yerince iptali sonrasında plan değişikliğinin yetkili organ tarafından karara bağlanması üzerine açılacak davada bu işlemle birlikte imar planı değişikliği istemine konu olan imar planının esasının incelenebileceği de açıktır..." D. 6. D. 20.2.2004, E.2002/6968, K.2004/944 sayılı kararı için bkz. (<http://www.danistay.gov.tr>).

⁷⁶ "Dosyanın incelenmesinden, davacı tarafından 18.10.1996, 2.8.2002 ve 24.6.2003 tarihlerinde davalı idareye başvurularak taşınmazının imara açılmasının ve taşınmazından geçen yolun kaldırılmasının istenildiği, 2002 yılında yaptığı başvuruya 7.8.2002 günlü ... sayılı yazı ile plan değişikliği talebinin uygun olmadığı, ancak kamulaştırma işlemleri için başvuruda bulunulabileceğinin bildirilmesi üzerine, davacının 18.7.2003 tarihinde taşınmazının kamulaştırılması ve taşınmazından geçen yolun kaldırılması istemiyle tekrar davalı idareye başvurduğunu başvurunun zımnen reddedildiği belirtilerek bu işlemin iptali ile taşınmazından geçen yolun kaldırılması ve taşınmazına imar izni verilmesi istemiyle 23.9.2003 tarihinde bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

... Buna göre davacının anılan yasa kapsamında plan değişikliği yapılması istemiyle idareye yaptığı muhtelif tarihli başvurulardan sonra, en son 18.7.2003 tarihinde yaptığı başvurusunun zımnen reddi üzerine bu işlemin ve taşınmazından yol geçirilmesine ilişkin 23.5.1995 günlü A.Y. Dudullu İslah İmar planının iptali istemiyle dava açtığı görüldüğünden, idare mahkemesince, zımni ret işlemiyle ıslah imar planının iptali isteminin birlikte değerlendirilerek davada süre aşımı bulunup bulunmadığına karar verilmesi gerekirken, davanın davacının taşınmazından yol geçirilmesine ilişkin 23.5.1995 tarihli ıslah imar planına yönelik olarak incelenip süre aşımı nedeniyle reddine karar verilmesinde hukuki isabet görülmemiştir..." D. 6. D., 9.2.2009, E.2007/1160, K.2009/1053 (yayınlanmamıştır).

⁷⁷ "...imar planı değişikliği istemiyle yapılan başvurunun reddi üzerine, ilgisi tarafından bu ret işleminin tebliğ edildiği tarihin esas alınarak yasal süre içerisinde hem imar planı değişikliği isteminin reddine dair işleme, hem de imar planına karşı birlikte açılan bu davada süre aşımı bulunmadığı..." D. 6. D., 6.3.2009, E.2007/3361, K.2009/2117 (yayınlanmamıştır).

⁷⁸ "...Davacı tarafından 11.6.2004 gününde 2577 sayılı Yasanın 10.maddesi kapsamında Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ve Çevre ve Orman Bakanlığına başvuruda bulunularak plan değişikliği istenilmiş ise de bu istemlerin reddi yolundaki işlemin değil doğrudan 19.6.1998 onaylı planın iptalinin istenmiş olması karşısında yukarıda içeriği yazılı yasal

ve bu talebin yetkili organca reddi üzerine, talebin reddine ilişkin işlem dava konusu edilmeyerek yalnızca değişiklik teklifine konu imar planının dava konusu edilmesi halinde, dava açma süresinin hesabında değişiklik teklifine konu imar planının askı tarihi, varsa ilgilinin plana itiraz ettiği tarih dikkate alınacak olup, buna göre dava açma süresi kaçırılmışsa dava süre aşımı nedeniyle reddedilecektir.⁷⁹

Eğer plan değişiklik teklifinin idare tarafından reddi üzerine ilgili, sadece plan değişiklik isteminin reddine ilişkin işlemi davaya konu etmiş ise, bu ihtimalde açılacak dava süresinde olmakla birlikte bu tür davadan olumlu bir netice almak daha güçtür. Zira imar planının değiştirilmesi esnasında mülk sahiplerinin hakları daha sınırlıdır. Oysa imar planına karşı açılacak olan iptal davasında ilgilinin korunabilecek hakları daha geniştir.⁸⁰

---

düzenlemeler uyarınca genel düzenleyici işlem niteliğinde bulunan dava konusu 1/25.000 ölçekli imar planına karşı doğrudan açıldığı kabulü gereken bu davanın anılan planın son ilan tarihini izleyen günden itibaren sözü edilen maddelerde öngörülen süreler içerisinde açılması gerekmektedir.

Bu durumda belirtilen süreler geçirildikten sonra, açılan davada süre aşımı bulunmaktadır..." D. 6. D., 11.5.2005, E.2005/1682, K.2005/1740 sayılı kararı için bkz. (<http://www.danistay.gov.tr>).

⁷⁹ "... 2577 sayılı Yasanın 10. maddesi uyarınca ilgilisi tarafından imar planında değişiklik yapılması istemiyle yapılan başvurunun, imar planı değişikliğine yetkili organlarca reddedilmesi üzerine, imar planı değişikliği isteminin reddi işlemi ile birlikte imar planı değişikliği istemine konu imar planına karşı dava açılması durumunda her iki istem birlikte incelenerek karara bağlanacağından, imar planında değişiklik yapılması isteminin reddedilmesinden sonra yasal idari dava açma süresi içinde dava açılması mümkündür. Ancak, imar planında değişiklik yapılması isteminin reddedilmesine ilişkin işleme karşı dava açılmaksızın, doğrudan tadilata konu imar planının iptalinin istenilmesi durumunda, davada süre aşımı bulunup bulunmadığı hususunun iptali istenilen imar planına yönelik olarak belirlenmesi gerekir.

Dosyanın incelenmesinden, uyumsuzluk konusu taşınmazın 3.2.1984 günü onaylanan 1/1000 ölçekli uygulama imar planında katlı otopark alanına ayrıldığı, davacı tarafından 2577 sayılı Yasanın 10.maddesi kapsamında 29.3.2006 günü imar planı değişikliği yapılarak konut alanına ayrılması yolunda yapılan başvurunun belediye başkanlığı işlemi reddi üzerine 3.2.1984 günü onaylanan uygulama imar planının iptali istemiyle görülen davanın açıldığı, başvurunun reddi yolundaki işlemin dava konusu edilmediği, dava konusu edilen imar planının 20.2.1984 ile 20.3.1984 günleri arasında askıya çıkarılmak suretiyle ilan edildiği, İdare Mahkemesince, davacının imar planı değişikliği yapılması yolundaki başvurusunun reddi yolundaki işlemin hukuka aykırılık taşıdığı gerekçesiyle dava konusu edilen imar planının iptali yolunda karar verildiği anlaşılmaktadır.

Uyumsuzlukta, 3.2.1984 günü onaylanan 1/1000 ölçekli uygulama imar planının iptal edilmesi yolunda 29.3.2006 günü davalı idareye yapılan başvurunun reddine ilişkin işlemin iptalinin istenilmemesi karşısında, bu plana yönelik olarak açılan davada süre aşımı bulunup bulunmadığı incelenmek suretiyle yeniden karar verilmesi gerekmektedir..." D. 6. D., 14.9.2009, E.2007/7196, K.2009/8339 (yayınlanmamıştır).

⁸⁰ **Cafer Ergen**, *İdari Yargıda Dava Açma Süreleri*, Seçkin Yay., Ankara 2007 s. 144.

II- SONUÇ

İlgililerin hak arama hürriyeti kapsamında dava açabilme hakkını kullanabilmelerinin zaman bakımından sınırını *dava açma süresi* oluşturmaktadır. Dolayısıyla dava açabilme hakkının süresi içerisinde kullanılmaması durumunda bu hak düşmektedir. Çeşitli saik ve düşüncelerle dava açma hakkının süre ile sınırlandırılması yoluna gidilmiştir. Konu idari yargılama usulü bakımından ele alındığında, idari yargı organı önünde dava açabilmenin süre ile sınırlandırılmasının nedenleri, idari işlemlerin uzun bir süre dava açılma tehdidi altında kalmaması ve kamu hizmetinin sekteye uğramaması düşüncesi şeklinde özetlenebilir.

İdari yargıda dava açma süresi dava açma şartlarından biri olup, kamu düzenine ilişkindir. Bu itibarla idari yargı organları, yargılananın her aşamasında dava açma süresini kendiliğinden göz önüne bulunduracakları gibi; taraflar da davanın her aşamasında davanın süresinde açılmadığı yolunda itirazda bulunabileceklerdir.

İdari Yargılama Usulü bakımından kanunlarda idari dava açma süresi ile ilgili olarak özel bir düzenlemeye yer verilmemiş olması halinde; 2577 sayılı Kanun'un 7. maddesinde genel dava açma süresi Danıştay ve İdare Mahkemelerinde 60 gün, Vergi Mahkemelerinde ise 30 gün olarak belirlenmiştir. Nitekim imar planları açısından özel kanun niteliği taşıyan İmar Kanunu'nda, imar planlarına karşı açılacak idari davalarda dava açma süresi ile ilgili olarak herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiş olduğundan; imar planlarına karşı açılacak davaların dava açma süresi genel dava açma süresi ile aynı ve 60 gündür.

2577 sayılı Kanun'un 7. Maddesine göre, idari dava açma süresi kural olarak idari uyuşmazlığa ilişkin bireysel işlemin yazılı olarak ilgiliye bildirilmesini takip eden günden itibaren başlar. Kanun koyucu, düzenleyici işlemlerde dava açma süresinin başlangıcını ise, ilan tarihini izleyen gün olarak belirlemiştir. Doktrinde ve yargısal içtihatlarda imar planları düzenleyici idari işlemler olarak kabul edilmiştir.

Nitelik itibarıyla düzenleyici idari işlem olan her ölçekteki imar planlarının, yetkili idarelerin belirleyeceği yerlerde 1 ay süreyle ilan edilmesi İmar Kanunu uyarınca yasal bir zorunluluktur. Belediye meclisince onaylandıktan sonra plan ilan edilmemişse, bu ihtimalde idari anlamda kesinleşmiş bir plandan söz edilemeyecektir. Henüz ilan edilmemiş ve uygulamaya konulmamış olan imar planına karşı ilgili tarafından iptal davasının açılması halinde idari yargı mercileri kesin ve yürütülmesi gerekli işlem bulunmadığı gerekçesiyle davayı reddedeceklerdir. İmar planının ne zaman kesin ve yürütülmesi gerekli bir idari işlem haline geleceği konusunda Danıştay 6. Dairesi ile İdari Dava Daireleri Kurulunun uygulaması birbirinden farklılık arz etmektedir.

Henüz ilan edilmemiş bir imar planına karşı açılan iptal davası ile henüz ilan edilmemiş ve fakat uygulanmasına başlanmış bir imar planına karşı açılan iptal davasını birbirinden ayrı tutmak gerekmektedir. Zira imar planının ilanı yasal bir zorunluluk olmakla birlikte, plan onaylandıktan sonra ilan edilmeksizin uygulamaya konulursa, yasal prosedür takip edilmeksizin tesis edilmiş bir işlem söz konusu olduğu için, imar planı şekli açıdan hukuka aykırı hale gelir. Bu ihtimalde yargı merci, ilan şartı yerine getirilmeksizin uygulamaya konulan

imar planına karşı açılan iptal davasında şekil eksikliği nedeniyle imar planının iptaline karar verecektir.

Onaylanan imar planının 1 aylık ilan süresinin, yasanın emredici hükmü gereğince kısaltılması da mümkün değildir. İlgili idare imar planını onayladıktan sonra 1 aydan daha kısa bir süre ilan ederse, bu ihtimalde de imar planı şekil yönünden sakat bir idari işlem halini alır. Böyle bir dava önüne gelen idari yargı organı imar planının iptaline karar verecektir.

Yukarıdaki kural ışığında ilgilisi, ilan süresinin tamamlanmasını izleyen günden altmış günlük genel dava açma süresi içerisinde imar planına karşı dava açabilecektir. Fakat ilgilisi, ilan süresinin tamamlanmasının ardından plana karşı iptal davası açmadan evvel, yine 1 aylık ilan süresi içerisinde, plana karşı itirazlarını idareye bildirebilecektir. Nitekim 3194 Sayılı İmar Kanunu'nun 8/b maddesinde, imar planlarına karşı 1 aylık ilan süresi içerisinde ilgilisi tarafından itiraz edilebileceği ve bu itirazların belediye meclisince kesin karara bağlanacağı düzenlenmiştir. Plana karşı ilan süresi içerisinde itiraz başvurusu yapılması, imar planına karşı iptal davası açabilmesi bakımından bir zorunluluk taşımamaktadır. İhtiyari olan bu başvuru yolunu kullanmayan ilgilinin planın ilanından, başka bir deyişle askı süresinin tamamlanmasından sonra da askı süresinin bittiği günü takip eden günden itibaren genel dava açma süresi içerisinde imar planının iptali istemiyle davasını açabileceği noktasında tereddüt bulunmamaktadır.

İmar planlarına karşı açılan iptal davalarında dava açma süresinin kaçırılması ve buna bağlı olarak hak kayıplarının oluşması bakımından uygulamada en sık karşılaşılan durum, itirazı değerlendirecek idare tarafından verilecek yanıtın 2577 sayılı Yasanın 11.maddesindeki 60 günlük bekleme süresinin ötesinde uzunca bir süre beklenmesi halidir. İlgili, 1 aylık ilan (=askı) süresi içerisinde plana itiraz etmiş ise, bu durumda belediye meclisinin ilan son gününü izleyen günden itibaren 60 gün içinde cevap vermesini bekleyecektir. Daha doğru bir ifadeyle, ilan süresi içerisinde plana itiraz eden ilgilinin, başvurusu hakkındaki bekleme süresi her halükarda ilan son gününü izleyen günden sonraki 60 günü geçemeyecektir. Zira idare hukukunun temel prensipleri çerçevesinde, idarenin, planın ilan tarihini izleyen günden itibaren 60 gün içinde cevap vermemesi gibi bir durum kabul edilemeyeceğinden; eğer idare, bu 60 günlük süre içinde cevap vermez ise ilgilinin talebi reddedilmiş sayılacak ve zımni ret işlemi oluşacaktır. Bu takdirde ilgili, zımni ret işlemi takip eden 60 günlük dava açma süresi içerisinde imar planının iptali istemiyle davasını açmalıdır.

Plana askı süresi içinde itiraz eden ilgili 2577 sayılı Yasanın 11.maddesindeki 60 günlük bekleme ve zımni ret işleminin oluşma süresinden bihaber olması çoğu zaman ilgilinin aleyhine sonuç doğurmaktadır. Kanunda öngörülen 60 günlük bekleme süresinden daha uzun bir zaman bekledikten ve idarenin verdiği cevaptan sonra açılacak bir iptal davası, idari yargı organının yapacağı şekli denetime (=ilk inceleme) takılacak ve dava süre aşımı nedeniyle reddedilecektir. Bu takdirde, idari yargı organlarının kendilerinden beklenen idari işlemlerin hukuka uygun olarak tesis edilip edilmedikleri noktasındaki yargısal denetim görevi de tam anlamıyla yerine getirilememiş olur. Çünkü, imar planına karşı açılacak iptal davasının, dava açma süresi içerisinde açılmamış olması halinde; idari yargı organları, imar planının imar mevzuatında

belirtilen usule ve amaca, kamu yararına, planlama ilke ve esaslarına uygun olarak tesis edilip edilmediği noktasında bir yargısal denetim yapamayacaklardır.

Uygulamada genel itibariyle idarelerce, plana yönelik itirazın incelenmesi ve değerlendirilmesi ilan süresinin ötesinde çok uzun süreler almaktadır. Fakat idarenin ilan süresi içerisinde yapılan plan itirazı hakkında pek mümkün gözükmese de; planın ilan (=askı) süreci tamamlanmadan yanıt vermesi de muhtemeldir. Bu halde ilgili, planla ilgili ilan sürecinin tamamlanmasını bekleyecek, ilanın son gününü izleyen günden itibaren 60 gün içerisinde plana karşı hukuka aykırılık iddialarını belirtir bir dava dilekçesi ile iptal davası açabilecektir.

İmar planına ilan süresi içerisinde yapılacak itiraz üzerine açılacak iptal davası ile ilgili akla gelebilecek bir ihtimal de, plana yönelik ilan süreci içerisinde yapılan itiraz başvurusu üzerine, idare 1 aylık ilan sürecinin tamamlanmasından sonra ve fakat zımni ret işlemi oluşmadan evvel, başka deyişle son ilan gününü izleyen günden sonraki 60 gün içerisinde bir yanıt vermesi hali olabilir. Bu durumda ilgilinin plana yönelik iptal davasını, yaptığı itiraz başvurusu ile ilgili olarak verilen yanıtın tebliğinden itibaren 60 gün içerisinde açması gerekmektedir.

3194 Sayılı İmar Kanunu hükümleri doğrultusunda, imar planlarının 1 ay süreyle ilan edilmesinin yasal zorunluluk olduğu ve bu 1 aylık ilan süresi içerisinde ilgililerin plana yönelik itirazlarını yapabileceklerini belirtmiştik. İlgililer, planın 1 aylık ilan (=askı) süresinin tamamlanmasının ardından plana yönelik iptal davası açabilecekleri gibi; 2577 Sayılı Kanun'un 11. maddesi anlamında idari başvuruda da bulunabilirler. İlan sürecinin tamamlanmasının ardından idari işlem hüviyetine bürünen imar planına karşı yapılacak itiraz başvuru süresi, idari yargıda geçerli olan genel dava açma süresi ile aynı ve 60 gündür. İmar planına itiraz anlamındaki söz konusu başvurunun imar planının değiştirilmesi, düzeltilmesi veya kaldırılması içerikli olması ve imar planının karara bağlayan belediye meclisine yapılması gerekmektedir. Aktarılan hususlara uygun olarak yapılacak bir başvuru, ilan sürecinin tamamlanmasının ardından işlemeye başlayan dava açma süresini durdurur. Fakat, ilgili taraftan imar planına yapılacak olan itirazın belediye meclisi yerine vesayet makamına, başka belediyeye ya da farklı bir idareye yapılması halinde söz konusu itiraz dava açma süresini durdurmayacaktır.

Belirtilen usullere uygun olarak yapılacak itiraz başvurusu üzerine 60 gün içerisinde yanıt verilmezse bu durumda istek zımnen reddedilmiş sayılır ve 60. günü takip eden günden itibaren, itiraz ile duran dava açma süresi kaldığı yerden işlemeye devam eder. Bu itibarla, plana yönelik itirazda bulunan ilgilinin bekleme süresi her halükarda 60 günü geçmeyecektir. Altmış günlük bekleme süresinin son gününe kadar idarece bir yanıt verilirse, bu takdirde yanıtın tebliğini izleyen günden itibaren (60 günlük yeni bir dava açma süresi değil) geriye kalan dava açma süresi işlemeye başlar. Dolayısıyla, imar planlarının 1 aylık ilan süresi tamamlandıktan sonraki 60 günlük dava açma süresi içerisinde yapılacak olan, plana yönelik itiraz başvurularında altı çizilmesi gereken en önemli nokta, başvuru üzerine idarece verilen yanıtın yeni bir 60 günlük dava açma süresi başlatmayacağı, başvuruya kadar geçen sürenin dava açma süresinin hesabında dikkate alınacağı hususudur. İlan süresinin tamamlanmasından sonraki 60 gün içerisinde 2577 sayılı Kanun'un 11. maddesi

anlamında yapılan plana yönelik itiraz başvurusu üzerine, 60 günlük bekleme süresinin de ötesinde olan bir tarihte yanıt verilirse; bu takdirde itiraz başvurusu üzerine durmuş olan dava açma süresi, yanıtın verildiği tarihten itibaren değil, 60 günlük bekleme süresinin bitim tarihinden itibaren kaldığı yerden işlemeye devam edecektir.

Yukarıda da aktarıldığı üzere, gerek 3194 Sayılı İmar Kanunu'nda öngörülen imar planına itiraz ve gerekse 2577 Sayılı Kanun'un 11. maddesinde öngörülen itiraz müesseseleri, ilgililer bakımından zorunluluk teşkil etmemektedir. İlgili, itiraz edip etmemekte serbesttir. Dolayısıyla ilgili, plana belirtilen şekillerde bir itiraz başvurusu yapmaksızın da iptal davasını açabilecektir. Plana belirtilen şekillerde bir itiraz başvurusu olmaksızın açılacak iptal davalarında, dava açma süresi son ilan gününü izleyen günden itibaren işlemeye başlayacaktır.

Bu noktaya kadar aktarılanlar bağlamında, dava açılması halinde süre aşımı tehdidiyle karşı karşıya kalma ihtimali bulunan bir imar planına karşı herhangi bir biçimde dava açılması mümkün olmayacak mıdır ya da nasıl mümkün olacaktır?

İmar planları nitelikleri itibariyle düzenleyici idari işlemlerdendir ve ilan edilmeleri yasal zorunluluktur. İlanı gerekli düzenleyici idari işlemlere karşı dava açma süresi kaçırılmış olsa dahi, söz konusu düzenleyici işlem(=imar planı) baz alınmak suretiyle bir uygulama işlemi tesis edildiği takdirde, 2577 sayılı Kanun'un 7. maddesinin 4. fıkrası doğrultusunda gerek uygulama işlemi ve gerekse onun dayanağı düzenleyici işleme(=imar planı)karşı birlikte, yalnızca uygulama işlemine veya uygulama işlemini dava etmeksizin imar planına karşı iptal davası açılması mümkündür.

İmar planına karşı açılacak iptal davasının süresi kaçırılmış olsa dahi, o imar planı dayanak alınmak suretiyle bir uygulama işlemi tesis edildiği vakit, geçmiş olan dava açma süresinin yeniden canlanması mümkündür. Uygulama işleminin geçmiş olan dava açma süresini ihya edebilecek nitelikte olabilmesi için uygulama işlemine karşı açılan davanın, yasal süresi içerisinde açılmış olması gerekmektedir.

Yargısal içtihatlarla göre, imar planları açısından geçmiş olan dava açma süresini ihya edebilecek nitelik taşıyan uygulama işlemleri; imar durum belgeleri, parselasyon (arazi ve arsa düzenlenmesi) işlemleri, yapı ruhsatları, inşai faaliyete başlanması, ifraz ve tevhit işlemleri, kamulaştırma işlemleri şeklinde sıralanabilir.

Bu noktada vurgulanması gereken bir husus ise, alt ölçekli imar planlarının üst ölçekli imar planlarının uygulama işlemi niteliğinde olup olmadığıdır. Bu hususla ilgili olarak Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu kararları ile imar planları bakımından ihtisas dairesi olan Danıştay 6. Dairesi kararları arasında uyum bulunmamaktadır. Danıştay 6. Dairesi 1/1000 ölçekli planın bir düzenleyici işlem olduğu ve diğer bir düzenleyici işlem olan 1/5000 ölçekli planın uygulaması niteliğinde bir işlem olmadığı, dolayısıyla alt ölçekli imar planlarının ilanı üzerine alt ölçekli planlar ile birlikte üst ölçekli planlara karşı dava açılmayacağı yönünde kararlar vermektedir. İdari Dava Daireleri Kurulu ise alt ölçekli imar planları ile birlikte üst ölçekli imar planlarına karşı dava açılabilirliği, alt ölçekli planların üst ölçekli planların uygulaması amacıyla tesis

edildiği yönünde kararlar vermektedir. İlgililerin hak kayıplarının önüne geçilebilmesi ve uygulamada birliğin sağlanabilmesi için söz konusu içtihatlar arasındaki bu farklılığın giderilmesinde yarar olduğu düşünülmektedir.

İmar planı ilan edildikten sonra yasal dava açma süresi geçirilmiş veya planın uygulanmasına ilişkin işlem uygulandıktan sonra uygulama işlemi üzerine uygulama işleminin dayanağı plana karşı dava açma süresinin geçirilmiş olması halinde ilgilinin, İYUK md. 10 kapsamında, yürürlükteki imar planının değiştirilmesi yönünde bir başvuruda bulunması mümkündür. Danıştay 6. Dairesinin içtihatlarına göre, 2577 sayılı Yasanın 10. maddesi anlamındaki imar planının değiştirilmesi yönündeki başvuru açısından herhangi bir süre sınırı bulunmamaktadır. Bu başvuru birden fazla da yapılabilir.

Plan değişikliğine ilişkin teklifin planı değiştirmeye yetkili makamca incelenmesi gerekmektedir. Örneğin belediye mücavir alan sınırları içinde yapılan bir plan değişikliğini incelemeye yetkili makam olan belediye meclisi yerine imar ve planlama müdürlüğünün söz konusu teklifi inceleyerek yanıt vermesi halinde işlem yetki unsuru yönünden sakat hale gelecektir. Fakat plan değişikliklik teklifi ile ilgili inceleme yetkisi bulunmayan idari makam tarafından verilecek olumsuz yanıt üzerine açılacak davada; değişiklik teklifine konu planın yargısal denetime tabi tutulması mümkün değildir. Zira, plan değişikliklik teklifi yetkili idari makamca incelenmemiştir ve bu nedenle plana karşı kaçırılmış olan dava açma süresini ihya edici nitelik taşımamaktadır.

Plan değişikliği isteminin açık olarak veya zimnen reddi üzerine, gerek ret işlemine ve gerekse değişiklik teklifine konu yürürlükteki imar planına karşı birlikte dava açılması gerekmektedir. Plan değişikliği teklifinde bulunulmuş olması ve bu istemin değişikliğe yetkili organca reddi üzerine, istemin reddine ilişkin işlem dava konusu edilmeksizin değişiklik teklifine konu imar planının dava konu edilmesi durumunda, dava açma süresinin hesabında değişiklik istemine konu imar planının askı tarihi, varsa ilgilinin plana itiraz ettiği tarih baz alınarak dava açma süresi hesaplanacaktır. Plan değişikliği isteminin yetkili organca reddi üzerine sadece plan değişiklik isteminin reddine ilişkin işlemi dava konusu etmek mümkün ise de, böyle bir davadan olumlu bir netice almak güç gözükmektedir. Zira imar planının değiştirilmesi sırasında taşınmaz sahiplerinin hakları daha sınırlıdır. İmar planına karşı açılacak iptal davasında ise ilgilinin korunabilecek hakları daha geniştir.

Danıştay'ın yerleşik içtihatlarına göre, yürürlüğe girmiş bir imar planına karşı idari dava açma süresi geçtikten sonra, ortada herhangi bir uygulama işlemi ya da plan tadilat teklifi olmaksızın imar planına haricen öğrenme iddiasıyla iptal davası açılması mümkün değildir.

Görüldüğü üzere imar planlarına karşı açılacak iptal davası için özel bir düzenleme mevcut değildir. İmar planlarına karşı açılacak iptal davalarında dava açma süresinin hesabı yargı organlarının içtihatlarıyla şekillenmektedir. Bu hesap ise bünyesinde ihtimalleri barındıran oldukça karmaşık bir döngüyü ifade etmektedir. Hatta kimi ihtimal durumları ile ilgili olarak dava açma süresinin hesabında işin uzmanı olan yargı organları arasında da bir tartışmanın bulunduğu söylemek mümkündür. Dolayısıyla, bu denli karmaşık bir durumla ilgili olarak, planların doğrudan muhatabı olan vatandaşların söz konusu prensipleri gözeterek yasal süresinde dava açmasını beklemek gerçekten iyi niyetli bir beklenti olmaktadır. Taşı toprağı altın şehir İstanbul özelinde

olaya bakıldığında, sık sık ve süratli bir biçimde imar planlarının değiştirildiğine tanık olunmakla birlikte, bu imar planlarına karşı açılan davaların büyük bir kısmının süre aşımı nedeniyle yargı organlarınca incelenemediğini de belirtmekte fayda vardır.

Tüm bu nedenlerle, imar planlarına karşı açılacak iptal davalarında yargı organlarının vermiş oldukları kararlar çerçevesinde belirlenen idari dava açma süresi ile ilgili olarak İmar Kanununda imar planına itiraz ve itirazın sonuçlandırılma sürecini de içine alacak şekilde *ayrık* ve *özel* bir kanuni düzenleme yapılması gerektiği düşünülmektedir. İmar planlarına karşı açılacak iptal davalarında dava açma süresinin ilgili açısından öğrenilebilir ve hatta önceden öngörülebilir hale getirilmesi, hak kayıplarının önüne geçilebilmesi ancak bu şekilde mümkün olabilir.